

МАННОН РЎЗМАТ

ГУЛДУРСУН

(Шеърлар, газаллар, достонлар)

ТОШКЕНТ
«O‘ZBEKISTON»
2007

84(5У)6

P27

Масъул муҳаррир: Тўлқин ҲАЙИТ

«Ташқарида қиш-у қалбимда баҳор», деб ёзади Маннон Рўзмат бир шеърида. Салкам етмиш ёшни шунчаки одатий ҳолда эмас, жўшиб, ёниб қаршилаётган отахоннинг эҳтиросларга бой шеърларини ўқиб, ундан ўзингизга керакли сабоқлар олишингиз та-йин. Шеърятга, адабиётга ихлоси қўйиб, тинимсиз ижод қилиб, шеърлар, ғазаллар ёзди ва 1957—2007 йиллар давомида 40 дан ортиқ «Қўлбола тўплам» тайёрлади. Лекин уларни китоб ҳолида нашр этишга имконият тополмади. Ниҳоят, бугунги ҳур замон, ажойиб шарт-шароитлар ва саховат пеша инсонлар-у олиҳиммат ўғилларнинг саъй-ҳаракатлари билан унинг эллик йиллик орзуси рўёбга чиқди. 70—80 ёшларида ижод дунёсига шўнғиб, жаҳонда донг таратган ижодкорлар ҳам кўпчилиқни ташкил этади. Дебача китоб — «Тонг»нинг бошланиши. Қуёш ётоғига етгунча ... эҳ-ҳе, ҳали яна қанчадан-қанча китоблар нашр этиш мумкин. Ижодий парвозлар ёр бўлсин Сизга, отахон!

ШЕЪРЛАР

ЯНА КЕЛДИНГ, ҚАЛБИМ ҚУВОНЧИ

Бугун кириб келдинг кўнглим қувончи,
Қалбимда барқ уриб очилди гуллар.
Шодликка кўмилди борлиқ ишончим,
Юлдуздай чарақлаб кетди кўнгиллар.

Бу кунни ҳафталар, ойлар кутгандим,
Юракда бир армон, қийноқ бор эди...
Бугун мен шуларни тез унутгандим,
Гарчи қиш бўлсада, дил баҳор эди...

Кўзларимда севинч порлаб кетган он,
Сенинг юзларингда аксини кўрдим.
Кўнгилда мавж урди чексиз ҳаяжон.
Ёнингда завқ билан шодумон турдим.

Сенга минг ташаккур айтишим лозим,
Нақадар севинчга тўлдирдинг дилни.
Бундай ҳол бир умр бўлсин илоҳим,
Аллоҳим асрасин сен каби Гулни!
Умринг узун бўлсин, кўнглинг мунаввар,
Доимо фаровон, фараҳбахш яша...
Сени ардоқлайман севиб ҳар сафар,
Севгилим, омон бўл, ҳар он, ҳамиша!

Бугун кириб келдинг гул каби яшнаб,
Вужудда бир ажиб ҳолат бошланди...
Илҳомга лиммо-лим тўлган эди қалб,

Лутфингдан дил яйраб, кўзлар ёшланди!

Шод бўлгин ҳар доим кўнглим қувончи,
Сен келдинг, барқ уриб очилди гуллар.
Шодликка кўмилди борлиқ ишончим,
Юлдуздай чарақлаб кетди кўнгиллар!

ЯШАРИШИМ БОИСИ

Мени яшартирди нурли Истиклол,
Ҳамда сен азизим, ишонсанг агар.
Кўксимга бир зиё бахш этган мисол,
Сенинг шу кўзларинг ёғду таратар.

Мусаффо, пок меҳр, қалбдан олса жой,
Кўнгил осмон бўлиб кўкка ўрлайди.
Олдингда ўтирса гўзал, хушчирой,
Унга ишқ розини айтмай бўлмайти.

Шундай энг лаззатбахш дамларга етсанг,
Юз йилга яшариш мумкин экан, рост...
Ҳар кунни эъзозлаб мунаввар этсанг,
Қалбингда сўнмайди жўшқин эҳтирос!

Сенинг борлигингдан олам мунаввар,
Чехрангда куёшнинг нурлари порлар.
Бир бор бокқанингда дилим қувонар,
Ҳаёт, гўзал дамлар бағрига чорлар!

Яшашнинг нақадар завқли айёми,
Менга насиб этса, айтинг не ажаб.
Дилдачи, лиммо-лим ҳаётнинг жоми,
Сен борсан, шу дамда қувончга сабаб.

Ташқарида қишу, қалбимда баҳор,
Завку-шавқ ошмоқда дарёдай тошиб.
Атрофга боқаман, қувончла такрор,
Гўё сен келасан ёнимга шошиб...

Бир лаҳза қилинган шукуҳли суҳбат,
Дилларга бахш этар мангу эҳтирос.
Давримга, юртимга бўлган муҳаббат,
Мени яшартириб юборгани, рост...

ДИЛБАР ҚЎШИҚ

Шундай бир қўшиқни ёзсам тонг сахар,
Хур ўлкам бағрида янграса созим.
Шу йўлда қалбимни этсам сафарбар,
Буни ўргатгандир Ҳаёт — устозим.

Эзгу ниятларга етмоқлик учун,
Сўзлардан тузаман карвонлар бешак.
Зеро мен юртимга азалдан мафтун.
Зеро қалб Ватанга қондош-эгизак!

Бу гўзал, диёрда ҳайқирсам арзир,
Осмонга ўрласа қайноқ ҳис-туйғу.
Онани кутламоқ фарзандга қарзир,
Шу боис юрагим ёрқин бир кўзгу.

Янграган кўйимда халқу, хур Ватан,
Сатрлар шу йўлда бўлолсин ҳайкал.
Шу йўлда бахш этсам арзир жисму-тан,
Юртим деб этурман меҳримни машғал!

Истиклол, куёши нур сочган диёр,
Кундан-кун яшнасин, янада кўркам.
Бағримда етишган шу мўъжаз ашъор,
Садоқат рамзига айлансин ҳар дам.

ЎЛКАМИЗДА БАҲОР АЙЁМИ

Тошқин дарё каби меҳнаткаш халқим,
Қадрдон далага олар экан йўл,
Мустаҳкам билганча ҳуқуқин, ҳаққин,
Кўнглида яратиш, иштиёқи мўл.

Олға интилишар, мақсади аниқ,
Элни кийинтирмоқ орзу ўйлари.
Ватанга мўл ҳосил этмоқчун, тортиқ,
Асло тиним билмас, толмас қўллари.

Баҳорга барча эл чиққанча пешвоз,
Ҳар ким ўз-ўзича совға ҳозирлар.
Далада лочинлар этганча парвоз,
Аниқ мақсад сари бирдай интилар.

Мана, Истиқлолнинг кунлари яқин,
Юртимда бормоқда қизгин, зўр меҳнат.
Қалбларда иштиёқ, чақмоқда чақин,
Она халқимизга бўлган муҳаббат.

ОНА ТИЛИМ

Тилим-томиримда оқиб турган қон,
У ўзим, ўзлигим! Покиза виждон!
Уни то тирикман, ардоқлагумдур,
У менга бахш этай ўткир тафаккур!

Она тилим, дея захмат чекканлар,
Умидлар уриғин дилга экканлар!
Сўзлардан карвонлар тузганлар учун,
Шу йўлда гоҳ қолиб, ўзганлар учун,

Чин дилдан билдириб чексиз ташаккур,
Назмда ёзганим меҳрим —ушбудур.
Инсонлар бобида энг олий устод,
Улуғ Алишернинг вориси авлод, —

Ўз тилин ардоқлаб келаркан ҳамон,
Демак соф, покиза, уларда виждон!
Тлим-томиримда қайнаб турган қон,
У — ўзим, ўзлигим! Виждоним, ҳар он!

СЕНГА АТАГАНИМ...

Ҳижрон азоблари юракни эзиб,
Кўролмай ўзингни қийноқда қолдим.
Кошки сен ишқимни ололсанг сезиб,
Ҳис қилсанг ҳолимни, ўзинга солдим.

Тунлар мижжа қоқмай сени ўйладим,
Оҳим, ниadolарим етмаган сенга.
Ишқимни, дардимни шеърда сўйладим,
Бу роҳат бахш этиб қўярди менга.

Ҳар тун бир ғазалга урганимда қўл,
Кўз олдимда гўё турардинг кулиб.
Сен томон боришга тополмадим йўл,
Қийноқда қолгандим икки букилиб.

Шубҳа, гумонлардан танг қолдим роса,
Гўёки Мажнундай тентираб юрдим.
Қандай гўзал дамлар кетди тоғ оша,
Деб хаёл кунжида хомуш ўтирдим.
Ҳамон сен ҳақингда ўйлар сураман,
Аллоҳга этаман ҳар вақт илтижо.
Ҳамон азоблардан бўлмадим жудо,
Туну-кун шу ўйла хушнуд юраман.

«Сени севиб нима ҳам кўрдим»

МАЪСУДА МИРЗАЕВА

«Сени севиб нима ҳам кўрдим»,
Деган сўз бағримни тилди шу лаҳза.
Кўксимга гўёки ўтли тиғ урдинг,
Бутун вужудимда кўзғалди ларза!
Бир муддат кўзларим кўрмайин қолди.
Нахотки Севги, Ишқ изсиз йўқолди,
Ноҳот барҳам топди ўтли муҳаббат?!
Аллоҳга шукрки сенла учрашиб,
Умрим гулзорини этолдим бунёд!
Қалбимга муҳаббат ўтдай чирмашиб,
Менга ҳамроҳ бўлди жўшқин бир ижод!
Ҳаётни жон дилдан севганим сабаб,
Ҳеч қачон нолишни ўйламадим, рост!
Илҳомга лиммо-лим тўлганида қалб,
Яшашга, курашга ортарди ихлос...
Сен эса.., негадир аччиқ сўз билан
Мусаффо қалбимга ургандинг ханжар!
Бу сўз юрагимни тилди дафъатан,
Бутун тан азобда қолди бу сафар.

ДУНЁДА БИР ЮЛДУЗ ПОРЛАЙДИ ДОИМ (суюкли кун)

*Шеър азиз олам аро, қалбга даво,
Унда жамдур орзу, армон, муддао.*

МАЪСУДА МИРЗАЕВА

Сени учратдим, ёрқин бўлди кун,
Қалбда порлаганди сўнмовчи учкун!

Сени учрамдим-у, лов ёнди дилим,
Севиб қолганимни аниқроқ билдим!

Кўрганда кўзимдан таралди ёғду,
Сўзласанг, оғзингдан сочиларди дур...

Қанча кунлар ўтди бесамар, изсиз,
Сени кўролмадим, оҳ нетай, эсиз!

Дунёнинг ташвиши тушганди бошга,
Кошки дуч келсайдим сен қаламқошга,
Ўртада бошлардим мазмундор суҳбат,
Яна ортар эди жўшқин Муҳаббат...

Менга сен доимо порловчи юлдуз,
Ёрқин нур бергувчи кеча-ю-кундуз!

Эҳтимол сўзларим эшитмассан ҳам,
Ва лекин шу ишқим тоғдай мустаҳкам!

Кўнглимда доимо нурафшон номинг,
Асло унут бўлмас солган илҳоминг!

Мана шу қасида Сенга аталган,
Сенинг Ишқинг билан пишган, етилган!»

Бир умр сен томон интилар қалбим,
Сира адо бўлмас Ишқий гапларим...

СЎНГАН СЕВГИ САДОСИ

Сени жондай яхши кўргандим,
Қалбда эди ўтли Муҳаббат...
Бор меҳримни Сенга бергандим,
Сени дердим, ва Сени фақат!

Неча йиллар ҳажрингда ёниб,
Ишқим сира этолмадим фош...
Неча ёниб, неча ўртаниб,
Куйсам ҳамки, беролдим бардош.

Сен бирдайн парво қилмасдан,
Ўз йўлинга бўлардинг равон.
Бир боқмайин, кўзга илмасдан,
Эътибор ҳам этмасдинг чунон.

Шу хил дилда Севги садоси,
Гоҳо ғамнок, гоҳида маҳзун.
Нетай янграр юрак нидоси,
Қўшиқ бўлиб учар туну-кун.

Маннон дилин банд этганинг дам,
Хаёлинга олганмидинг ҳеч?!
Мени эзар мудом ғам, алам,
Азобланиб юргум эрта-кеч.

ЎЛАНДАН СЎР

Саломатлик қадрини — бемор ўландан сўр,
Ҳаёт, яшаш қадрини — хор-зор ўландан сўр!

Яшашнинг хуш гаштини — сангсор* ўландан сўр.
Муҳаббат гул қадрини — гулзор ўландан сўр!

Ҳар жумла, сўз қадрини — ашъор ўландан сўр,
Дўст-ошно қадрини — дарбор* ўландан сўр.

Меҳр-мурувват қадрини — ошкор ўландан сўр,
Илм-урфон қадрини — хоксор* ўландан сўр!

Гўзал жонон қадрини — ҳамкор ўландан сўр.
Ошиқлик — ишқ қадрини — зуннор* ўландан сўр!

Маннон шеъри қадрини — даркор ўландан сўр
Саломатлик қадрини — бемор ўландан сўр...

ИНКОР ЭТАДУРСАН (газал)

Нечун муҳаббатимни инкор этадурсан?!
Дилкаш ушбу суҳбатни ошкор этадурсан?!
Менинг жоним дилимсан, севган гулим ўзингсан,
Яна янги боғимни гулзор этадурсан,
Бир келиб ҳол сўрмасдан хор-зор этадурсан!?

Ишқ йўлида чеккан ох, гўё фалакка етди,
Сенинг кадр-қимматинг бутун қалбни банд этди,
Бизнинг севги, муҳаббат тезда жаҳонга кетди,
Ҳатто бун дўсту-ёр, ошиқ диллар эшитди,
Нечун энди бу йўлни душвор этадурсан?!

Аллоҳимга ҳар сафар тинмайин ялингайман,
Сенга етказ, деб доим сўрашдан эринмайман.
Айтгин ўзинг бирор сўз, шу лаҳзада қилай ман,
Сенга манзур бўлишга кўп бора интилгайман,
Хаста дилим саҳросин лолазор этадурсан!

Қанча ошиқ-маъшуклар ҳоли ўзинга аён,
Кўнгилни тароҷ этгай арзимаган ғалаён.
Мен ҳақимда ҳеч маҳал кўтариб юрма туғён,
Эшитган бу Ишқни сен ошкор этма ҳеч қачон,
Нечун шу Муҳаббатни инкор этадурсан?!

Маннон дилида мангу, ҳамиша сенинг номинг,
Дилга ғулғула солган ушбу қайноқ илҳоминг,
Агарки истасанг сен, амалга ошгай коминг,
Доим бўлсин қўлингда лиммо лим тўла жоминг,
Шундай гўзал айёмга сазовор этадурсан!

ҚАРАБ ҚҰЙДИНГ

*Эл севган артист
Охунжон Мадалиев руҳига бахш
этиб, ушбу назирага қўл урдим.*

МУАЛЛИФ

Сени илк бор кўрганимда:
Хўп телмуриб турганимда,
Севгидан лоф урганимда,
«Севаман», деб алдаб қўйдинг.

Неча йиллар тортиб азоб,
Ишқ дардида бўлдим кабоб.
Сен жилмайиб гўё Офтоб:
«Севаман», — деб алдаб қўйдинг.

Кунлар кетди елдай ўтиб,
Ой-ю йиллар келди етиб,
Сенчи, гоҳо шод ўлтириб:
«Севаман», деб алдаб қўйдинг.

Мен ишондим сўзларинга,
Тик боқолмай юзларинга...
Шўъла порлаб кўзларингда:
«Севаман», деб алдаб қўйдинг!

Оҳ, юрагим ғамга тўлди,
Шубҳа, гумон сарсон бўлди!
Севги гули ногоҳ сўлди,
Десам, кулиб қараб қўйдинг.

СЕНИ СОҒИНГАНИМДА

Эзар мени ҳасрат, ғам
Борми дилимга маҳрам?
Қўярми унга малҳам?
Сени соғинганимда...

Уйку келмас кўзимга,
Келолмайман ўзимга,
Олов тушди сўзимга?!
Сени соғинганимда...

Қийноқ аро қолдимку,
Роса ҳолдан толдимку!
Дилни ўтга солдим-ку,
Сени соғинганимда...

Ёнди вужуд, жисми-тан,
Тақдир деган шу экан.
Сенчи, буни билмайсан,
Шундай соғинганимда!

Кетмас кўнглимдан армон,
Битилди қанча дoston,
Ишқимни ёзиб Маннон,
Сени соғинганимда.

Сенсан қуёш, ой, юлдуз,
Ўйлайман кеча, кундуз,
Ишқим битмас то ҳануз,
Сени соғинганимда!

ИЗҲОР ЭТАЙ

(газал)

Дилдаги пинҳон сирим бул кун сенга изҳор этай,
Сақламай Ишқ сирини дўстлар аро ошкор этай...

Неча йил ҳажру-фироқ кўнгил уйин ёндирганин,
Қийналиб топган сўзим сеҳрин бу кун ашъор этай.

Ҳеч киши тўйган эмас гулгун ҳаётнинг завқига,
Ишқ, Муҳаббат шевасини бошга зўр дoston этай.

Севгига лим-лим тўлиб доим тепаркан бу юрак,
Шу туфайли бор қувончим тўхтамай такрор этай.

Қалбдаги Меҳру-мурувват сўнмасин ҳар кимсада,
Шу сабаб Маннон куйин дўстлар аро ошкор этай.

ИЗҲОРИ ДИЛ

Минг-минг ҳамду сано дейман Аллоҳга,
Нечун мен йўлиқдим шу хил «ох», «воҳ»га?!
Дилдорим ҳолимга ачинмас асло, —
Наҳотки ботганман чексиз гуноҳга?!

Олдимда жон ачир меҳрибоним йўқ,
Дилтортар, севимли жонажоним йўқ!
Қийноқдан эзилиб кетган чоғимда,
Гўёки бу танда дейман, «жон»им йўқ!

Хаётдан кетмайди кечирган умр,
У кўзим ўнгидан ўтишар бир-бир.
Мен қандай яшадим, шу ҳаётимда,
Қай йўлга бошлади шафқатсиз тақдир?!

Увол-савобимни сарҳисоб қилиб,—
Ўтмишга қарайман зимдан тикилиб.
Кўп хато ишларга йўл қўймадим ҳеч,
Яшадим, ишладим олға интилиб.

Демак, Аллоҳ ўзи бўлгай мадаткор,
Демас: «Сен бандамда улкан гуноҳ бор!»
Бунга амин кўнглим, алдамас зинҳор,
Демак бўлмоқ лозим Ҳақдан Миннатдор!

ҚЎШИҚ

Ёмғир ёғар эзиб-эзиб,
Ўлтираман кўнгил кезиб,
Излаб сени, қолдим сезиб,
Ишқ юракда сўнмас асло!

Муҳаббатдан очганда сўз,
Дилда порлар минглаб юлдуз.
Бўлар бунга муштоқ бир кўз,
У қалбимда турар танҳо!

Унга атаб ёзгум дoston,
Шеърү ғазал битмас ҳамон.
У тугамас, йўқ, ҳечқачон,
Унга ўзим доим шайдо!

Қалб қаърида шу ишқ яшар,
Токи мавжуд бани-башар.
Севги дилга хўп ярашар,
Ундан меҳр бўлур пайдо.

Юраккинам тортма азоб,
Кўп ўйлама айни шу тоб.
Ишқим бўлсин мангу Офтоб,
Нур таратсин олам аро!

Маннон кўнглин эт мунаввар,
Қучсин у ҳам шон-у, зафар?!
Ўзинг ҳамкор бўл ҳар сафар,
То бор экан ушбу дунё!

АРМОН

Кўнгилда кўп орзу армон
У ушалмас нечун ҳамон?
Аста-секин кетиб дармон,
Битмас сира «Ишқий дoston»!

Кўнгилда кўп орзуларим,
Ҳамон сўнмас туйғуларим.
Четда қолар қайғуларим,
Гар юракда турса туғён!

Яхши бир сўз дилга дармон,
Берар илҳом у ногоҳон!
Шундан диллар хуш чароғон,
Гар севганим бўлса меҳмон!

Ишқ, Муҳаббат сўнмас сира,
Туғилганда ноёб мисра.
Шунга ўзим хўп асира,
Дейман буни-ёзган Маннон.

Ҳеч туганмас Орзу, армон!

ҚУМСАШ

*(Ўғлим Шерзоднинг вафоти
муносабати билан ёзилган.
1997)*

Ўғлим, сени соғиниб гоҳи,
Дунёни тарк этмоқ бўламан.
Самоларга учаркан оҳим,
Ғам-ҳасратга чексиз тўламан.

Ўғилгинам, сени етти йил,
Кўзим қароғида ўстирдим.
Онагинанг сени муттасил,
Эслашидан юракни тилдим.

Қон қусганлар оталар баъзан,
Фарзандини ёдга олган он.
Менчи, куйган шу жигар билан,
Шеърга қоним қўшаман, ишон.

Бу айрилиқ, фироқлар бирдай,
Қиймалайди чексиз қалбимни.
Ҳар чоғ қумсаб қоламан, нетай,
Руҳинг тинглар менинг гапимни.

Аллоҳ ўзи иноят этиб,
Берган эди сени дафъатан.
Мана ўша шум фурсат этиб,
Ҳузирига тортди тўсатдан!

Кўзларимда ҳалқа-ҳалқа ёш,

Айландию, бир лаҳза тинди.
Бир зум сўнди кўкдаги қуёш,
Бир зум қалбим чиннидай синди.

Ўтди йиллар, ўтди қанча кун,
Лек қалбимдан номинг ўчмайди.
Ҳамон бирдай бўлиб жигархун,
Тунлар азоб дарди сўнмайди.

Сенга атаб ёзган ғазал, шеър,
Кошки дилим бир зум эришса.
Бу қалбдаги, энг юксак Меҳр.
Кошки қалбда сабр уйғотса.

Ўғлим.., сени соғиниб гоҳи,
Дунёни тарк этмоқ бўламан.
Самоларга учаркан оҳим,
Ғам-ҳасратга бирдай тўламан!.

ЧИНОР

Қаршимда турибди азим бир Чинор,
Баҳор елларига кўксини тутиб.
Унинг туришида салобат, виқор —
Гўё у тургандек кимнидир кутиб!

Ҳа.. унга илк марта ҳаёт бахш этган,
Боғбоннинг тупроғи бўлгандир олтин.
Соҳибкор бунда йўқ, келмасга кетган,
Кўплар эслашмас ҳам табаррук отин.

Аммо шу Чинорла ҳайкал ўрнатиб,
Кетишни хаёлга олганмикин ул!?
Лек улкан шу дарахт кенг қулоч отиб,
Абадий умрла яшнайти мангу!

Ниҳол ўтқазганга қиламан ҳавас,
Шеърим шу чинордек бўлса, менга бас.

БАҲОР КЕЛДИ

«Баҳор келди, баҳор келди!» — деб,
Боғларда шодлик.
Гунчалар ҳам ўзга бериб зеб,
Истар озодлик!
Далаларчи, келинчак мисол,
Ўзмиш дастурхон.
Салом бериб кекса мажнун тол,
«Кулармиш» хандон!
Тўрт томонда сурнай навоси.
Ўзгача бир кўй.
Кириб келди кўклам зебоси,
Бошланди зўр тўй!
Боғлар: «баҳор яна келди!» — деб,
Қувнашиб қолди.
Дехқон эса, ёзнинг ғамин еб,
Ишга йўл олди.

УМР

Чўлда боғ қилибсан, вафоли гўзал,
Ишингга чин дилдан ўқийман таҳсин!
Бугун ғунчалар ҳам сен учун ғазал,
Ўқишиб, бошлашди Муҳаббат баҳсин!
Сенинг меҳнатингдан завқланди юрак,
Минг марта айтаман сенга ташаккур!
Сендаки, бор экан энг олий тилак,
Демак, ҳеч бекорга кетмабди Умр!

БОҒБОН

Ҳар туп гул бошида, ниҳол қошинда,
Айланиб, ўргилиб парвона мисол,
Йигитдай бақувват, саксон ёшида,
Боғдан бери келмас, бир пас тинмас чол.

Кўрганлар гап қотиб: қилиб, насихат,
«Дам олинг, бас етар, энди бўлди!» — дер.
Чолга меҳрибонлик кўрсатган бўлиб.
У эса бепарво, ўтказмай фурсат,
Ғимирлар, изланар, ковлаштирар ер.

Яна тиним билмас ғайратга тўлиб,
«Яхшидан боғ қолар», айтган гапи шу,
«Озми, кўпми, ҳарқалай ишлаб ётибмиз».
Аслида бу ер-ку энг олий мактаб,
Ўргансак арзийди ундан барчамиз.

Боғ кўркам, хуш ҳаво, атроф кўп гўзал,
Меҳнатнинг гаштини сургай отахон.
Кирсангиз чиққингиз, келмайди ҳар гал,
Эл-юртга ҳозирлар тўкин дастурхон.

Ҳар туп гул бошида, ниҳол қошида,
Айланиб, ўргилиб вақт ўтказар чол.
Йигитдай бақувват саксон ёшида,
Ер чопар, куйманар, парвона мисол.

ОНА ҚИШЛОҚ

Айғир булоқ- она қишлоқ,
Сенга шеърим, ғазалим.
Майли, ўртаб бағримни ёқ.
Сенсан севган гўзалим!

Ёшлигимсан! Қадрдонсан,
Туғилган жой-масканим.
Чин меҳрла, пок дилим-ла,
Сени суюб мақтадим!

Тилга олсам таърифингни,
Афсонага кўп бойсан.
Мафтун бўлиб боқиб қолсам,
О, нурафшон бир жойсан!

Айғирбулоқ-она қишлоқ,
Сени тинмай ўйлайман.
То ўлгунча сенга муштоқ,
Борлиғимла куйлайман.

Қалб кўрини сенга бердим,
Сенсан дилбар сиёқлим.
Қачонлардир чўлга келдим,
Маннон РЎЗМАТ, Булоқли.

ШАБНАМ

Шабнам япроқ устида
Қисқагина яшади.
Шунда жўшқин ҳаётга
Бир дам назар ташлади.

Сўнг буғ бўлиб ҳавога
Учиб кетди бир зумда.
Унинг чирой-чеҳраси
Мангу қолди кўзимда.

Кошки гуллар бағрида
Яшасанг шабнам каби.
Умр қисқа бўлса-да,
Қалбда қолсанг абадий!

СЕВГИ

Севги нима? Ёнган ўт!
Унга сенсан парвона!
Ё ёнасан топиб кўрк,
Ё бўласан девона!

Севги нима? У азоб!
Юракдаги қийноқдир!
Лекин севсанг у Офтоб,
Йўлларинга маёқдир!

Севган қалбда ёнган ўт,
Сўнмасин ҳеч, бир умр.
Ҳар бир юрак топиб кўрк,
Нур таратсин, ўчмас кўр!

БИЛМАДИ (Ғазал)

Оҳ уриб ўртанганим, холим вафодор билмади,
Хастаҳол ғам чекканим, ошиқ дилим ёр
билмади.

Қанча кун озурдаман, бағри-дилим бўлган
Қайрилиб бир боқмади ё, боқдим такрор,
билмади.

Аҳду-паймон қайга кетди, англамай қолдим
Чин Меҳр, ҳиммат қани, айласам зор, билмади.
ва лек,

Ҳар кеча минг изтироб тортиб сабога сўйласам:
«Бир келиб кетсун?! — десам, бу сўзни зинҳор
билмади.

Бундайин савдога мен қолганлигим боиси не,
Билмадим ҳатто ўзим, кўнгил уйи хор, билмади.
Ёзганим шеър ғазал, Маннон шу хил
билсанг агар,
Шунчалик ғам чекканим ошиқ дилим ёр,
билмади.

ПИНҲОНА СУҲБАТ

«— Сен мени чин дилдан севганмидинг, ҳеч?»

«— Бу ҳақда айтишга энди бўлди кеч!»

«— Кўрмасанг, туролмайд қолармидинг, айт?»

«— Ҳозирми, шу ҳақда ўйлайдиган пайт!»

«— Не сабаб, юрасан ҳар сафар ғамнок?

«— Чунки, ташвишларим оз эмас, кўпроқ!»

...Шу хилда саволлар берганимда мен,

Қошингни чимириб гапирасан сен.

Шу ҳолат неча йил этади такрор,

Аммо аниқ жавоб олмоқлик душвор.

Умримни гоҳида қилсам сарҳисоб,

Мумкиндир яратсам улкан бир китоб.

«—Хўш, ундан заррача бирор наф борми?!»

«— Ишқин тан олмоқлик шунчалик орми?!»

Десам ҳам индамай ўтирасан жим;

«—Муҳаббат қалбингда жўш урмас балким.»

«— Йўқ! Асло! Севгини айлама таҳқир!

Бу гулшан боғига обдон ўйлаб кир!

Уни сен муқаддас нарсайи сақла,

Ҳардоим Ишқингни гулдай ардоқла!»

Деганча, тезгина чиқдинг ташқари,

Мен бўлсам қотгандим ҳайкал сингари!

ДЕҲҚОНИМ (Ғазал)

Ҳар кун дала кўйнида жавлон урар деҳқоним,
Мўл ҳосилнинг ишқида шодон юрар деҳқоним.

Пешонадан оққан тер сингар она заминга,
Шу боисдан кўз чоғи олтин терар деҳқоним.

«Оқ олтин»нинг ишқи зўр, муҳаббатга айланиб,
Севгисидан фахр этиб кўкрак керар деҳқоним.

Техника—Фан доимо унинг икки қаноти,
Кенг майдонда мардона отин сураар деҳқоним!

Маннон унинг мадҳига сўз ахтарар туну-кун,
Мақтовларга бепарво мағрур турар деҳқоним.

ҚАТРАЛАР

Пўчоқ

Писта пўчоғини йўлга ташлайсан,
Кимлигинг намоён эта бошлайсан!

Сўз кадри

Агарда билмасанг сўзнинг кадрини,
Ким дея аташар дўстларинг сени?

Заргар

Заргарда зар ўта, топади жило,
Уни қилолмайди қўплар мутлоқо!

Ҳаёт

Ҳаёт бу сип-силлиқ текис йўл эмас,
Эрига боққанда қоқилмасанг, бас! !!

Тулки

Тулкилик қилувчи каслар, ажабо,
Қопқонга тушишин ўйламас асло.

Муҳаббат

Муҳаббат кўзларда дейишар, бу рост,
Агарда бўлса у, қайноқ эҳтирос.

Дунё

Дейдилар дунёни беш кунлик экан,
Бу гапга мутлақо бериб бўлмас тан.

Ишқим

Ишқимдан айирма эй, қодир худо,
Унга содиқликка сақла доимо.

*«Меҳр билан кўриқлар эди
Она гўё ўз боласини».*

Н.НАРЗУЛЛАЕВ

ОНА МЕҲРИ

Тунлар мижжа қоқмай ўтириб бедор,
Фарзандин аввайлаб ўстирар Она.
Қошида гул очган маъсум, беғубор,
Боласи бошида гўё парвона!

«—Майли, — деб кўяди, — ўссин ишқилиб,
Ишқилиб ҳасратин кўрмасам, майли.
Она ниятига етар интилиб,
Иззат ҳам топади шу ишқ туфайли.

Бундай дамларидан норизо эмас,
Қайтанга очилиб борар ҳар соат.
У билар: дунёга икки бор келмас,
Фарзанди унинг чун порлоқ соадат!

О, она! Сийнангда буюк қудрат бор,
Шунинг чун оламда Сенсан бахтга ёр!

ТАҚДИР

Тақдир бизни яйдоқ чўлга, сахро сари бошлади,
Эзгу мақсад ўт юракка янги бир чўғ ташлади.

Бу оташин Ватан ишқи юракка ўт солганди,
Туғилган ер, қутлуғ гўша олисларда қолганди.

Янги ерда янги ҳаёт бошлаш бўлди ишимиз.
Бахт машъали қўлимизда: ахир бизлар

ишчимиз.

Бу эътиқод, ёшлиқдаги қутлуғ, фахр, ифтихор,
Чўлни обод, қилмоқликка аҳд-паймон, зўр шиор!

Шундай юксак орзуларла меҳнат қилиб

толмадик,

Кўплар билан бирга-бирга юрдик, ортда

қолмадик.

Ярим аср яшаб бунда, чўл қўйнига гул экдик.
Фарзандларга яратдик боғ, шу боисдан қомат тик.
Юрт ишига ҳисса қўшган халқлар билар

биргамиз,

Шундан мудом яйрар, яшнар, Маннон

кўнгли билсангиз.

РУБОИЙ

Давроним не берса, айладим шукур,
Такдирга минг карра айтдим ташаккур!
Бўлмағур гапларга қулоқ осмадим,
Гўзал сўз қалбимга бахш этди ҳузур!

ТУЮҚ

Эр йигитнинг қўш қаноти яхши от,
Элда қолдир ўзгинангдан яхши от.
Сўзни гапир оқил, доно одамга,
Сўз нишонин яхши кўзла, яхши от!

ЮРТИМ

Мустақиллик садоси олам узра урар чарх,
Қалбларимиз шодлигу, қувончларга бўлсин ғарқ,
Бошимизда ҳур офтоб нур таратиб урсин барқ,
Озодликдан энтикса қон-қардошлар, кўҳна Шарқ,
Мунаввар озод юртим, фақат сени ўйлайман.

Минг йилларки, халқимиз шу сўзга эди мушток,
Кураш асло сўнмади қурбонлар бериб ҳар чоқ,
Аслидаки озодлик нашъаси гаштли қандоқ,
Бунга етолмай ўтган эҳ қанча, дўсту-ўртоқ,
Қалбимда тўла афсус, юртим, сени ўйлайман!

Тарих бизга доимо бергандир улуғ сабоқ,
Сарбадор-у, Муқанна, Спитамен ва Широқ...
Тўмарис шу юрт учун душманга қўйган тузоқ,
Истикболга интилган юртим, сени ўйлайман!

Ушбу кун улуғ айём, таърифига тилим лол,
Ёр-у дўстга муборак, ҳур озодлик, Истиклол,
Кошки энди бизларга насиб этса, бахт, иқбол,
Қувончларга чўлғаниб, юртим, сени ўйлайман!

Шоирларнинг дил чўғи ўзингсан, Ўзбекистон,
Қондош халқларнинг юрти ўзингсан, Ўзбекистон!
Ўктам, доно, субутли, ўзингсан, Ўзбекистон.
Ери барака, қутли, ўзингсан, Ўзбекистон,
Маннон деркан завқ ила: юртим, сени ўйлайман!

МУҲАББАТ ҲАҚИДА

Сени учратдим, лов ёнди дилим,
Ажойиб бир ҳолат бошланди!
Севиб қолганимни аниқроқ билдим.
Юракда Муҳаббат бошланди!

Минг оҳанг чиқариб юракдан,
Сен ҳақда ўзимча куйладим.
Бир лаҳза боқишчун четроқдан,
Тун бўйи тинимсиз ўйладим.

Кўзимдан қочирдинг уйқуни,
Ҳижронга этгандинг сен банди!
Йўқотдим кулгунинг завқини,
Гўёки бўлгандим занжирбанд!

Қанча йил шу хилда ўтказдим,
Бардошим — тоғ қаби юксак, оҳ!
Дардимни ижодла кетказдим,
Шеър ишқи туғилди баногоҳ...

Шунча йил ҳажрингда ёнишдан,
Доимо қалбимга куч, мадор олдим.
Ҳали ҳам чекинмай бу ишдан,
Васлинга бир умр зор қолдим.

Ҳақиқий Муҳаббат шундайдир,
У ёруғ жаҳондай, кундайдир!
То абад ул мени тарк этмас,
Куёшдир, офтобдир, муқаддас!

Сени учратганда лол қолдим,
Ажойиб бир ҳолат бошланди!

ЧЎҚҚИ

Юксак қоя!
Орзу-ўйнинг энг юксалган меҳвари!
Забт этмоққа тиним билмай интиларкан
ҳар Инсон!

Етиб боргач, унга яқин, қадам қўяр илгари,
Лекин бу ҳам қўлга кирмас осонгина
ҳеч қачон!

Интилишлар, тирмашишлар, чеккан минг
хил машаққат,
Юксак қоя сари элтар қалбда бўлса
Муҳаббат!

...Бу ҳикматни тингларканман, эшитаман
қалб сасин:
Осон эмас эгалламоқ инсонлар қалб
чўққисин!

ЁШЛИГИМ

Ҳар ким ёниб куйлар, ўз гўшасини,
Менинг ҳам чароғон гўшам бор эди.
Бир дунё билардим ҳар кўчасини,
Қишлоқни севардим, бахтиёр эдим.
Бу-ку болаликнинг илк севинчлари,
Тупроғи билқилдоғ кўчалар бўйлаб,

Чопқиллаб, тойчоқдек ўйнардик, бари —
Энди кўз олдимда туришар, ўйлаб, —
Ўйимга етмасдан ўтираман жим,
Шунча тез ўтдингми, азиз ёшлигим?!

Тоғ сари элтарди сўлим сўқмоқлар,
Ҳар тараф толзор-у, майсазор, ўтзор.
Нақадар оромбахш эди у чоғлар,
Дўстларла топишиб, чиндан бахтиёр,
Олис қирлар сари тинмай чопардик.
Чучмома, ялпизу, гуллар топардик!
Айғирбулоқ сари йўлимиз тушса,
Афсоналар тинглаб, ўйлаб ётардик!
Шуларни ўйлайман гоҳо ётиб жим,
Қандай тез ўтдинг-а, азиз ёшлигим!

ВАФО

Икки кўзда дерлар меҳр ва севги,
Икки кўз оламга гар бокса бирдай.
Бешафқат алдансанг, сен шуни билки,
Бирор кўз хатога йўл қўйган жиндай.

Умрингда доимо излаган манзил,
Садоқат йўлидан боришга ундар.
Вафодорлик эса, мусаффо кўнгил,
Икки қалб бирлашиб кетганга ўхшар.

УМР

Жуда қисқагина яшаб бойчечак
Оламни этолди бир зум мунаввар.
Ундан сўнг очилди қанча гул, чечак,
Бойчечак берганди баҳордан хабар.

Дилларга эзгулик уригин эккан,
Одамларга бирдай қиламан ҳавас,
Умрни мусаффо ўтказсам деркан,
Шу кўнгил ҳамиша бирдай муқаддас!

МЕХРИМ ТУШИБ

(газал)

Эй «Мехр» ишқинг тушиб меҳрим билан
севдим сени,
Энг муборак, энг муқаддас гулжаҳон
девдим сени!

Қадру-қиммат, ҳам мурувват сенда топдим
эйтибор,
Сен юракка нур бағишлаб пурзиё этдинг
мени!

Кўп эмас, уч йил ичида сен қазондинг обрў,
Қанча-қанча қиз-йигитлар сен томонга
оқди-ку.
Йўқлашиб келган кишилар айлашарли
гўфту-гў,
Кўрсатардинг сен ҳаётни чин мисол кўзгу!
Қалб тўрига ёғду сочдинг, ҳам аъзо
этдинг мени.

Элга номинг кенг ёйилди сўзларинг
малҳам бўлиб,
Ўксиган дилларга кирдинг йўл топиб
ҳамдам бўлиб.
Ногиронлар кўнглига сен ишқ бериб,
махрам бўлиб,
Орзуларни этдинг осмон, маҳлиё этдинг мени...

Ўз йўлингда толмагин ҳеч, қайтмагин
топгин камол,
Офтобдек нур таратгин, ярқираб очгин жамол.

Ҳар сўзингдан баҳра олсин неча-неча

Ойжамол,

Нур сочиб тургин ҳамиша порлагин

юлдуз мисол,

Сен ўзингга ҳеч узилмас ошно этдинг мени.

ҒАЗАБ (газал)

Ғазаб қилиб нигорим, юрагимни қон қилди
Бир сўз билан вужудим шу лаҳза бежон қилди.
Севги, мухаббат сўнди, турар эдим лол, ҳайрон,
Ушбу ҳолдан дил вайрон, ақлим паришон
қилди.

Нетай, бундоқ бўлар деб ўйламасдим сира ҳам,
Бир зумда кучди зулмат, ой сўнди, сарсон
қилди.

Оҳ урардим аламдан, бутун вужудим титраб,
Ҳасрат ўти лов ёнди, борлигим яксон қилди.
Кўзимдан ёш оқарди мисоли жола янглиғ,
Шу аснода дилдорим феълини ёмон қилди.

Нечун Маннон бу ҳолга йўл қўйдинг
сен ўйламай,
Кўнгил уйин шу лаҳза бир жумла
вайрон қилди.

ЎЙЛАРИМ

Бу дунёда севганим сенсан, сенда ишқим,
севгим намоён.
Кўзим, қалбим худди ўзингсан, сен қувончим,
сен буюк жаҳон!
Ҳар лаҳзада ўйларимда сен, тун-кун сени
бирдай ўйлайман.
Агар буюк шоир бўлсам мен, то ўлгунча
сени куйлайман!
Сен излаган кўнгил гулимсан! Очилибсан
мен учун фақат!
Сен боғдаги шўх булбулимсан, ўртамизда
ўтли муҳаббат!
Инсонийлик, меҳр, садоқат сенда дердим
бўлган мужассам,
Юракдаги азалий қисмат ўчмас экан
кенгроқ ўйласам.
Қани энди ҳар кун ҳар соат бирга-бирга
бўлаолсам биз.
Бундай туйғу юракда ҳар вақт, қолдирмоқда
сира ўчмас из!
Учрашувлар, қизгин суҳбатлар дилни мудом
хушнуд этолди.
Мен ишқимни айлаб бир дафтар,
хисларимни шу шеърга солдим.
Гоҳо қалбим титраса бир зум, айтолмаган
дардли сўзимдан,
Ёшланмаган шу лаҳза кўзим, ишқимни
сен ахтар ўзимдан...

ЭРТА КЕЛИНГ (Ҳажвий шеър)

Бир куни эрта туриб бордим иш битирмоққа,
Учрадим маҳкамада ғалати бир ўртоққа.
Вақт бўлмади сўзлашиб, гаплашиб кўп турмоққа,
Бу жой шундай эканки, ҳар томонга юрмоққа,
«Вақтимиз зикроқ, — деди «имкон топиб
эрта келинг!»

Ўтди кунлар, ҳафталар, иш юришмас ҳеч қачон,
Ҳар куни бормоқ учун менда имкон йўқ ҳамон.
Пойма-пой айтган сўзимдан зарра бўлмас
бир нишон,
Ушбу кунлар тоқатим тоқ, хоҳ ишонма, хоҳ ишон,
Ҳеч туганмас ваъдалардан бахтим чопиб,
«эрта келинг!»

Яна ўйлаб кечаси эртани мўлжаллайман,
Қаттиқ-қаттиқ гапириш қасдида сўз танлайман!
Юрагим бермаса дов, умид отин ёллайман.
Эртаси жазм қилиб ўзни сафарбарлайман,
Бораман эрта яна, яхши жавоб: «эрта келинг!»
Бу каби «эрта келинг», боғлаб олиб чарм юзига,
Қолиб ижод-у, тириклик, ишонарман сўзига.
Сарғайиб бақраяман ул жанобнинг кўзига,
Дуч келиб қолсам мабодо тор йўлакда ўзига,
Жилмайиб дейди яна: «айниди тоб,
«эрта келинг!»

Бу каби «эрта келинг»лар қўпни сарсон айлади,
Ишониб, сиздек улуғлар сўзни ёлгон айлади...
Ваъдани қоп-қоп бериб нархини арзон айлади,
«Эрта»дан ип йигириб эшди, арқон айлади,
«Олинг, арзон сотаман, бу ку камёб,

«эрта келинг!»

— Майли, хўп, эрта келай! Тезда битгайми,

ишим!?

— Кутаман, рост бу сўзим, ушбу билинг чин

хоҳишим!

Йиртилиб янги ботинкам, титилиб битганди шим,
Ваъдадан битди кулоқ дилда ортди ташвишим,
Ҳаммасин ёзсам агар бўлгай китоб:

«эрта келинг».

Сизга ҳам шундай кишилар дуч келибди

Собиро,

Яхшилаб бундай одамни ҳажв қилибсиз,

Собиро!

Олдини олмоқ бўлиб Маннон кулибди Собиро,
«Эрта»нинг асрорини ким ҳам билибди,

Собиро,

Бу муҳаммас боғланиб ёздим хуноб:

«эрта келинг».

МАҒРУР БОШ

АННА АҲМАТОВАга

Бунчалар мағрурсан, азиз шоирам!
Ёлғиз ва бедармон, нишон бўлсанг ҳам!
Сенга қилмадилар мурувват, шафқат,
Қалбинг топтадилар, эздилар фақат!

Қатоғон йилларнинг оғир қисмати,
Бошингни эгмоққа интилди кўп бор!
Ва лекин зўр ишонч, юрт муҳаббати,
Ҳар гал юрагингга қўйарди ашъор!

Сенга ҳавас билан боққан ҳар оним,
Вужудим қоплайди чексиз ҳаяжон.
О, кошки бор бўлса зарра имконим,
Сенга ўрнатардим ҳайкал бегумон!

Хоҳ у қисқагина самимий сўзлар,
Хоҳ оддий жумлалар бўлсин барибир.
Унда порлаб турсин ёрқин юлдузлар,
Унда намоёндинг энг буюк тақдир...
Мағрурлик шоирлар қонига синган,
Азалий Аллоҳнинг ҳукмига монанд.
У севган, севилган бутун жон билан,
Нафрати жисмида мангуга пайванд!

Сенга таҳсиним зўр, азиз шоирам,
Қалбимдан отилар дардли ғалаён.
О, кошки бир дoston сенга бахш этсам,
Шунда ҳам туганмас бу дилда туғён!

КЎНГИЛ ГУЛИ

«...Буларнинг барчаси сенга аталган,
Сенинг ишқинг билан пишган, етилган!
(«АЛИШЕР НАВОИЙ» драмасидан)

Муҳаббат дардида бемор қалблармиз,
Висол лаззатига ташна лаблармиз.
Ошиқлик йўлида сарсон бўлганмиз,
Севгига юракдан лим-лим тўлганмиз.

Муҳаббат юракнинг энг ноёб гули,
Уни мадҳ этаркан Ҳаёт булбули.
Қалблардан ўчмагай бу-Офтоб асло,
У мангу, муқаддас бир туйғу танҳо.

Чамандек очилган кўнгил гулимсан,
Дилимни сайратган шўх булбулимсан!
Сени ўйлаган чоғ кўзим Куёшдай,
Порлагай, вужудим ўт каби ёнгай.

Юзинга боқишдан олгайман лаззат,
Ўзингсан Ишқимнинг номи-Муҳаббат.
Кўнгил кошонаси сенла мунаввар,
Десам рост, сўзларим айна ҳақиқат!

Ҳаётда севганим сенсан, ўзингсан,
Чамандек яшнаган кўнгил гулимсан.
Муродим-кўришлик васли-висолинг,
Қувончим, шодлигим, қайноқ сўзимсан.

Муҳаббат дардини тортганлар билар,

Унга қалб ҳар доим бирдай интилар.
Нурафшон нур бўлиб дилларга кирар,
Ҳаёт бўстони чаманзор қилар.

СИЗНИ КЎРСАМ...

Сизни кўрганим он юзларим ёнса,
Ҳаяжон қопласа бутун вужудим,
Қалбимни озгина банд этса ғашлик,
Кўзимга тикилинг нафас олмай жим.

Сизни кўрганимда қувонсам бирдан,
Ҳаяжонлар ичра қалтираса қўл,
Сиз сира ўйланманг бунга дафъатан,
Юраклар ишқ сари олмоқдадир йўл!

Сизни кўролмасам қийналар жоним,
Вужудим ёнади ўт ичра бир дам...
Гўёки куйгандек буткул жаҳоним,
Дилим тортабошлар андух билан ғам.

Сизни ҳар дақиқа кўрмоқ истайман,
Йўлингиз пойлайман гўё ҳар лаҳза.
Кўрмоққа шайланиб отим қистайман,
Кўрсам юрагимда мавжланар ларза.

Бу ҳол неча йиллар этмоқда давом
Фурсатлар ўтмоқда сездирмайин ҳеч.
Шундай тонг отади, шундай қўнар шом,
Шундай хаёлимда Сизсиз эрта-кеч.

КЎРМОҚ ИСТАБ ВИСОЛИНГИЗНИ

Кўрмоқ истаб висолингизни
Кўчангизда кездим неча бор.
Кўрай дея жамолингизни
Кездим яна такрор ва такрор.

«Кўрарманми?» — дея энтикиб,
Деразадан олмадим кўзим.
Кошки шунда боқсангиз кулиб,
Олиседаги порлоқ юлдузим.

Сизга атаб дostonлар битдим,
«Муҳаббатнома»дан очдим сўз.
Сизни шу лаҳзада юракдан кутдим,
Сизга атаганим-саноксиз юлдуз.

О, қандай фарахбахш эди у дамлар,
Ҳар доим кўнглимда шу кун шукуҳи.
Гўёки олдимда пайдо «ҳакамлар»,
Дегандай: «илҳомбахш шеърингни ўқи!»

Ўқийман, хаёлан севги қиссасин,
Ҳар сатри қалбимдан отилган вулқон!
Кошки Сиз сезсангиз юракнинг сасин,
Томиримда кезган оловни шу он.

Кўрмоқ истаб ҳар чоқ висолингизни
Тунлар юлдузларга боқаман такрор.
Улар кўрсатаркан жамолингизни,
Қалбимда жўш урар шу хилда ашъор!

Афеуски сўзларим етмас сиз томон
Рухимдан юборсам ҳар қанча сўзни.
Сиз бирдай боқмайсиз ҳамиша, ҳар он,
Гўё унутгандай порлоқ бир кўзни!

Тунларим ўтмоқда азоб, қийноқда,
Кўзимга илинмас бир зарра уйқу.
Шу тахлит ҳар кеча, куним ўтмоқда,
Ҳамон қийноқларга кўмилган туйғу!

ВАТАНГИНАМ

Сени ардоқлагум, эй Ватангинам,
Сенга аталгандур, шеърим, мадҳиям.
Оламтоб кўринса чарақлаб ёниб,
Қалбимда жўш урар чексиз ҳаяжон!
Ватан тупроғида унган чечаклар,
Мени гул водийга тинмай етаклар.
Буюк истиқлолга етганда ўзим,
Қуёшдай нур сочди ҳар икки кўзим.
Гуркираб, юксалиб бормоқдасан сен,
Фахр, ифтихорга тўлмоқдаман мен!
Ўн йил қисқа фурсат, оз тарих учун,
Шу муддат кўрсатди халқимнинг кучин.
Яққол кўринмоқда юксак, чўнг парвоз,
Дилларга кирмоқда жўшқин эҳтирос!
Бугун замон янги авлодлар янги,
Бугун жаҳон янги, давронлар янги!
Халқим хур, Ватаним озод, фаровон,
Бизга тавсиф этар жумлаю жаҳон!
Юртбошим шаънига айтилган ҳар сўз,
Қалблардан жой олган сўнмовчи юлдуз!
Бари чун минг раҳмат, эй Ватангинам,
Сенга аталгандур, шеърим, мадҳиям!

НЕТАРСАН?

(мулоҳаза)

Сен ҳам бир кун улуғ ёшга етарсан,
Менинг ушбу сўзимни ёд этарсан.
Сени мендек бирор кимса севолмас,
Агар севса мулодинга етарсан!

Ҳаёт менга сени этди рўбарў,
Сен гўёки қалбимдаги дур, инжу,
Кўзинг Офтоб шуъласидай бир ёғду,
Наҳот менга бир боқмасдан кетарсан?!

Сенга ишқим тушган асли азалдан,
Дафтарларим тўлган шеърү ғазалдан,
Олам аҳли сўзлар қалби гўзалдан,
Қалбингни соф айла, ҳаққа етарсан!

Менинг учун ноёб, гавҳар эдинг сен,
Лаби ширин, асалу-бол эдинг сен.
Ҳаётимда бахт-у, иқбол эдинг сен,
Толёимни балки мангу битарсан?!

Ҳар сўзингни дилга айлаб жо-бажо,
Шоду-кувноқ, хушнуд эдим доимо,
Бир бор кўриб ошиқ бўлдим шу асно,
Нечун кўнглим хору-расво этарсан?

Сен ҳам бир кун улуғ ёшга етарсан,
Менинг ушбу сўзимни ёд этарсан.

ҒАЗАЛ

Гуҳар топган кишилардек юрардим кўчада
Ёнимда андалиб чаҳ-чаҳ урарди беадад
Юракда йўк эди армон, бу кўкрак худди
Бошим кўкда эди гўё, кўзим порлар эди
Келардинг эй санам ёлғиз, юзингда жилвалар
Боқиб хуснингда бир лаҳза қўярдим лаълига
Дилим мисли симоб янглиғ турарди шу замон
Самодан ерга тушгандек, мисоли мингталаб
Сенга бир сўз деёлмасдим, тополмасдим аниқ
Юрарканман неча кунлар дилимда хуш сухан
Жаҳоннинг кўрки ҳам сенсан, ажаб нурли
Ҳамиша мадҳ этар Маннон бу сўзни қайта

ййраб,
сайраб.
бир осмон,
яшнаб.
айлаб,
ўхшаб.
титраб,
кавкаб!
бир гап,
асраб.
жаҳондурсан,
такрорлаб.

ТУҒЁН

Юракда ногоҳон қўзғалса туғён,
Қалбда тўлқин урса жўшқин ҳаяжон,
Ўтмишу-келажак бўлса намоён,
Шу чоғ туғилгайдир шеър ёки дoston.

Ё севги, Муҳаббат ва ёки нафрат,
Дилга илҳом солиб ўтар ҳамма вақт.
Бирдан чайқалгандай шамолда дарахт,
Қалб титраб шеър, ғазал бўлар таппа-тахт.

О, қандай лаззатбахш висол онлари,
Сўзлари, лаблари нигоҳбонлари, —
Ишқдан яралгандир танда жонлари,
Шу тахлит жўш урар юрак қонлари.

Бу ҳол неча йиллар этади давом,
Ҳар гал қўзғалганда шу хилда илҳом.
Қани мен истаган аниқ муддаом,
Ҳамон ёзилмасдан қолмоқда томом.
Ҳа, албат ногоҳон қўзғалса туғён,
Ҳислар денгиздайин чайқалса шу он,
Шеър ишқи юракда қилса ғалаён,
Шаксиз туғилажак шеър ёки дoston.

* * *

Умрим ўтмоқдадир шундай хуш, шодон,
Сатрлар тизаркан саргашта Маннон.

ҚОЯДАГИ НАЪМАТАК

(қасида)

*М.Т.Ойбек таваллудининг
юз йиллигига!*

Юксак қоя бағрида
Мағрур ўсар наъматак.
Билмам кимнинг ишқида
Ёнар бунча жизғинак?!

Уни кўргач, кўз қувнар,
Гуллаган чоғда андак.
Еллар гулларин ўйнар,
Барглар жуда жонсарак.

Секин бордим яқинроқ,
Ундан ҳол, аҳвол сўрдим.
У, қувноқ, шодон шу чоқ,
Сўзлаб турганин кўрдим:

«—Мени севди бу ўғлон,
Салобатли ҳам кўркам.
Унга дардим ногоҳон,
Сўзлагандим ўшал дам.

О, нақадар хуш сурат,
Қошлари қалин, пайваст.
Қалби лим-лим муҳаббат,
Шундан бўлган эдим маст!

Яшадим шод бахтиёр,
Кўнглимда қолмай ғубор!
То ҳануз шу ёғду бор,
Нур сочар такрор, такрор!

Менга атаб шеър ёзиб,
Мафтун тикилган эди.
У яйраб, қулоч очиб,
«Янграр шу кўшиқ!»— деди.

Сўнг, боқиб менга хомуш,
Бир кўр тебраниб кўйди.
Недир этди фаромуш,
Жим қолди.., нени туйди?!

* * *

Мен ҳам ғамнок бир муддат,
Жим, беҳол туриб қолдим.
Орадан ўтган фурсат,
Дамларни эсга олдим.

Юксак қоя бағрида,
Мағрур турар наъматак!
Еллар, гуллар, сағрида,
Баргларин ўйнагандак.

Япроқчалар шу маҳал,
Чапак чалишар бирдак.
О, наъматак сен ҳар гал:
«Ойбек, Ойбек!», дегандак!

Сен гуллаб, яшнаб мудом,
Дилга оташ солгайсан.
Сен асли чексиз илҳом,
Қалбда мангу қолгайсан!

ЮЗ ҲИКМАТ

ЯССАВИЙОНА

Бу дунёнинг вафоси йўқ,
Белларида фўтоси йўқ,
Бу сўзимнинг хатоси йўқ,
Шуни аниқ сездим мано.

Кўнгил уйин хуфтон қилар,
Сўнг ўзи ҳам армон қилар.
Ким дардимга дармон қилар,
Шуни сиздан сўрдим мано.

«Аёл зоти улуғ!» — дерлар,
Лек қон қақшар баъзи эрлар,
Чиқиб қолар «Ботир», «Шерлар»,
Буни кўп бор кўрдим мано.

«Дўстман», — дейди айрим кимса,
Лек ўзгарар Сизни кўрса,—
Ёлтоноқлар боқиб турса,
«Шундайларла юрдим мано.
Бу дунёнинг «Форма»си йўқ,
Аниқ яшаш «норма»си йўқ.
Ким нобокор товбаси йўқ,
Шундайлардан қондим мано.

Дунё дея жондан кечган,
Гоҳо алам сувин ичган,
Борми қалбни сирин ечган,
Мен шу «сир»ни очдим мано.

Ҳикмат айтмоқ осон эмас,
Биров Сизга раҳмат демас,
Биров ичмас, биров емас,
Шундоқ тугун ечдим мано.

Йўлда қолар икки кўзим,
Келмас менинг Ой, юлдузим,
Ёлғон эмас ҳар бир сўзим,
Дур, жавоҳир сочдим мано.

Мафтунқули сўзи олтин,
Яссавийга ўхшаш, яқин.
Мен ҳам ундан олиб завқим,
Ёлғиз ҳикмат битдим мано.

Севган ёринг келса агар,
Қалбинг уйи яшнаб кетар,
Завқу-шавқинг кўкка етар,
Дил эшигин очдим мано.

Маннон сўзин унутманг ҳеч,
Ёдда тутинг эртали, кеч.
Шудир сиздан катта ўтинг,
Бор меҳримни сочдим мано.

А дан М гача ТЎРТЛИКЛАР

Аламли кунларни кўп кўрди бошим,
Ёнимда бўлмади севган сирдошим.
Аммо илм сари интилганим чоғ
Ширинроқ туюлди ҳар ичган ошим.

Боғ қилдим, орзуим амалга ошди,
Бундан қалб туғёни дарёдай тошди.
Шеър дардин қалбимда сақлаб доимо,
Синадим ҳамиша бирдай бардошим.

Вафо, садоқатдан бошлаганда сўз,
Қуёшдай порлади ҳар икки жуфт кўз.
Ҳар дамда тинмасдан шунга интилдим,
Ҳар сатр мен учун кўкдаги юлдуз.

Гап гапир уққанга, деганлари рост.
Гапинга тушуниб гар қўйса ихлос,
Бундан фахрланиб қўйсанг арзийди,
Сўз сеҳрин кўнгилдан чиқарма холос.

Дарё ҳар доимо олға чопади,
Йўлидан қайтмайди йўлдош топади.
Қудратга тўлгунча у илгарилаб,
Қанча узанларнинг кўзин ёпади.

Етолсанг манзилга, нақадар яхши,
Ҳар ўтган хуш онлар умрнинг нақши,
Мухрланиб қолсин, шуни унутма,
Достонин куйласа ёнингда бахши.

Ёзнинг сахийлиги ўзгача бўлар,
Дон-дунга, ризқ-рўзга омборлар тўлар.
Кузнинг ҳам ўзгача таравоти бор,
Тўкин ҳосилдорлик элга тўкилар.

Жом бойимни бу кун ёдимга олдим,
Тўртликлар туркумин шу хатга солдим.
Унинг муҳаббати борлиқ қалбимда,
Бир умр меҳримга мен содиқ қолдим.

Зарга тўла, жўшқин дарё зарафшоним,
У қалбимда тўлқин уриб оққан қоним,
Ҳар лаҳзада хаёлимда жонланади,
У ҳамиша танамдаги азиз жоним.

Инсон руҳин эъозлашга қилсанг ҳаракат,
Сенга инъом бўлғусидир ишқи-муҳаббат.
Бу туйғудан сира-сира бўлма Мосуво,
Ҳар лаҳзанинг кадрига ет, унутма фақат.

Кўрган кўзга олам гўзал, атроф мунаввар,
Фақатгина уни идрок этолсанг агар.
Шунга содиқ яшашликни унутма асло,
Ушбу йўлда фидойилик кўрсат ҳар сафар.

Лоларанг гул юзликларга боқиб завқ олдим,
Бир муддатга ўз йўлимда кетолмай қолдим;
Гарчи ҳусн тўйда зарур, десаларда мен,
Бу гўзалик латофатин шу хатга солдим.

Муҳаббату, ишқ, Севгига ташнаман ҳар он,

Ушбу туйғу юрагимда, доим ҳукмрон.
Шу боис ҳам бутун умр уни куйладим,
Қанча-қанча ушбу йўлда ёзилди дoston.

МАЖНУНТОЛ

Сув бўйида ўй суриб ёлғиз ўсар Мажнунтол,
Тунда кўкдан жилмайиб нигоҳ ташлар

Ойжамол.

Ошиқ-маъшуклар бунда суришса ширин хаёл,
Шундан кўкси тоғдаин яйраб кетар

Мажнунтол.

Унинг заррин кокилин ўйнаб ўтар шўх шамол,
Сувга лабин босган он титраб кетар тор мисол,
Икки ташна икки дил яқин келсалар хиёл,
Шундан яйраб куч олиб кўкка ўсар

Мажнунтол.

Унинг ҳолин кўрганлар боқиб қолар ҳайрон, лол
Гўё у шу туришда минг роз айтар бемажол...
Аслидачи, гўзаллик тимсолидур баркамол,
Шундан доим ўй суриб ёлғиз ўсар Мажнунтол.

ОНАМГА

*«...Маккатиллога етти марта елкангда
кўтариб бориб келсанг ҳам барибир
менинг бир кечалик уйқумни тарк этиб,
берган оқ сутимни оқлаёлмайсан!» —
дегандилар ОНАИЗОРИМ.*

Тунлар мижжа қоқмай тебратиб бешик,
Оқ сутинг лаззатин лабимга бердинг.
Уйқуни тарк этдинг, хатламай эшик,
Бошимдан жилмадинг о, болам, дердинг.

О, меҳринг қуёшдай сахий Онажон,
Нақадар қудратли қалбинг, ироданг.
Сенгадир юракдан чин инъом, эҳсон,
Кўз нуринг ёритсин кулғувчи чехранг

Буюксан, қудратинг жаҳонга тенгдир,
Қаршингда тоғлар ҳам эгар экан бош.
Қалбинг уммон янглик мусаффо, кенгдир,
Сен Офтоб, Сен Осмон, сен улуғ ҚУЁШ!

Кошки таърифингни келтиролсам ох,
Қалбимда қолмасди зарра ҳам армон.
Доим ўз-ўзимни қийнайман ногоҳ,
Бурчим бажаролмай қолган нотовон...

ОНАЖОН!

Ох, она! Онажон, бормисан омон,
Қандайсан, кўксингда қандайин армон?
Қийналмай, ўксинмай яшайсан ҳамон,
Не наф бера олдим сенга, Онажон?!

Хотирга олдингми қора ўтмишни,
Бошинга ёғилган қировли қишни?
Ҳар сафар кутганинг сафо турмушни,
Ҳамон кумсайсанми, айтгил, Онажон?

Кечмишда не кунлар тушди бошинга,
Чашмалар ўхшарди тўккан ёшинга!
Қойилман волидам, чўнг бордошинга,
Энди қувончларга тўлгин, Онажон!

Ўйлаб боқ, шундайин замон бўлганми?
Меҳр-мурувватга эл-юрт тўлганми?
Айтақол, чеҳралар кундай кулганми,
Истиклол тонгида кулгин, Онажон!!!

ЁЗ, ДЕДИ (туюқ)

Дилбарим: «севги сирингни ёз», — деди,
«Бу ишинг битгайми хеч, қиш, ёз?» — деди.
Сўзларимни бир ўқиб кўргач санам:
«Ушбу йўлда кенг қулочинг ёз!» — деди.

ШЕЪР ЎҚИБ БЕР

М.ҚАЙНАРОВГА НАЗИРА

Агар мени эзса ғам, алам,
Кўксимни гар кўз ёш қилса нам,
Оҳ чекканим кўрганда санам,
Таъқиб этса мени кимда-ким,
Шеър ўқиб бер, менга севгилим!

Бошга тушса аянчли савдо,
Қалбга наштар урганда ғавғо,
Ўзинг менга малҳамсан танҳо,
Сенга боқиб ётарканман жим,
Шеър ўқиб бер, менга севгилим.

Дунё шундай бешафқат экан,
Ҳаёт гули санчганда тикан,
Шунга бардош беролсин, десанг,
Ором олсин бир лаҳза дилим,
Шеър ўқиб бер, менга севгилим.

Ўлим ногоҳ чанг солса агар,
Бир сўз демай қолсам бу сафар,
Сенга ҳамроҳ шу шеърий дафтар,
Унда ойдин, очик бу дилим:
Шеър ўқиб бер, менга севгилим!

БАҲОРГА

Абри баҳор кўкдан мўралаб,
Бошимизга инжулар сочди.
Қиш чекинди ортига қараб,
Заҳмат зумда узоққа қочди.

Дил ойнаси янада равшан,
Тортгач, кўзлар ярақлаб кетди.
Оромланди бутун жону-тан,
Баҳор келгач, севинчлар ортди.

Қир-адирга ёйилди кўклам,
Хушнуд этар кўмкўк майсалар.
Тўшалгандай зонгори гилам,
Ариқчалар шўхчан най чалар.

О, оромбахш Наврўзи олам,
Юртимизга келгин, марҳабо,
Ҳатто кўкда озод қушлар ҳам,
Шундай кўйлар ҳаттоки сабо.

Кошки умр навнихол бўлиб,
Қайта бошдан ёзолса япроқ?!
Афсус дейсан илҳомга тўлиб,
Ҳаёт ҳақда ўйлайсан кўпроқ.

Баҳор асли яшариш фасли,
Чор атрофга берганда чирой.
Яшаш учун инсонлар насли
Қадам ташлар шахдам ҳайноҳой.

ҲАЁТ

Ҳаёт бу — сип-силлиқ равон йўл эмас,
У сахий, сийимбар очик қўл эмас.
Унинг машаққатли довлари бор,
Унга бормоқ лозим зийрак ва ҳушёр!

Токи имтиҳондан ўтмоқ истасанг,
Мушкул, машмасасин ютмоқ истасанг,
Зукко ва тадбиркор бўлмоғинг лозим,
Мудом, эътиқодда юрмоғинг лозим...

Аллоҳни ҳечқачон унутмасанг гар,
У сени ҳурликка тинмай етаклар!
Шунда сен биларсан қудратинг, кучинг,
Оқларсан Ватанда фарзандлик бурчинг!

Ўтмишни ўрганиб, ундан сабоқ ол,
Шунда сен топарсан чексиз бахт, иқбол.
Озод, ҳур диёрнинг дастиёри бўл,
Мусаффо ҳар дилнинг чин чироғи бўл!

Кўнгилни яйратиб айлолсанг ижод,
Ҳаётда гулгун боғ этгайсан бунёд.
Яшашнинг, курашнинг андозасин бил,
Ҳамиша, ҳарқачон софликка интил!

Ҳаёт бу — кенг, равон, асфальт йўл эмас,
У буюк бир уммон! Шуни билсанг бас!
Унинг машаққатли лаҳзасин кўп бор,
Учратиб яшашга бўлгин сен тайёр!

ОЛТИЛИКЛАР

Мен сени неча кун кутдим интизор,
Йўлингни пойладим, келмадинг дилдор.
Билмадим, дилингда қандай гапинг бор?
Барини қолдирмай айлагин изҳор!
Юракда доғ бўлса бу ҳаддин ёмон,
Бу дарддан азобда ғам чекар Инсон.

* * *

Ҳаётни кўп теран англамоқ бўлсанг,
Унинг ҳар дамидан ололгин баҳра!
Синчиклаб боксангу, илҳомга тўлсанг,
Сенга лаззат берса ҳар ўтган лаҳза,
Шунда сен яшадим деёлсанг арзир,
Ҳаёт бу серишва, серқирра тақдир!

* * *

Ҳаётда яшашдан мақсадинг нима?
Қорин тўйғозишу, тўйиб ухлашми?!
Шуларни тананга ўйла озгина,
Тўқ бўлсанг, шу сенга яхши яшашми?!
Буни ҳар бир ҳайвон билмоғи мумкин,
Сен ахир инсонку, бир ўйлаб кўргин!

* * *

Ҳар лаҳза қадрини кетказма бекор,
Бу ҳақда эл аро минг-минг ҳикмат бор!
Оламга яхши бок, қилгил эътибор,

Шунда сен ўзингни англарсан такрор:
Дилингни сезарсан хушнуд, бахтиёр,
Сени қучоғига олса хур диёр.

ЁШЛАР

Қалбида ўт-олов ёнувчи ёшлар
Келажак йўлига илк қадам ташлар.
Бутун борлиғида севги, муҳаббат,
Ватанда ишқ, вафо қўшиғин бошлар.

Биз ҳам бир маҳаллар кўп эдик жўшқин,
Қадамдан сачрарди ҳисобсиз учкун,
Олға ва юксакка интилиб дуркун,
Орзулар кўкида учардик тун-кун.

Мана, ўтиб кетди йиллар карвони,
Сочларга илашди оппоқ қор, киров.
Ҳамон ахтаргандек ўшал Зухрони,
Осмонга кўз ташлаб қўямиз бирров.

Ана, Шарқ кўкида порловчи юлдуз,
Умидлар сингари чақнаб турибди.
Ҳаёт бу: айланар кеча ва кундуз,
Асл моҳиятини излаб юрибди...
Ҳа, шундай, қарайман олду ортимга,
Бир лаҳза хаёлан кезаман узоқ,
Шундай яшашликни танлаб ўзимга,
Шундоқ умр менга берилган кўпроқ.

Ёшликка ҳавасла боққаним сайин
Завқу-шавқ қалбимга киради шу он.
Шу боис бир умр сира тинмайин,
Шеър ишқи юракка солади туғён.

ЮЛДУЗ

Коинот кўкида кўринган юлдуз
Бир-бирин имлашиб ёнига чорлар,
Улар нур таратар кеча-ю-кундуз,
Висол илинжида тинимсиз порлар.

Гулгун кечамизга, деймиз: мархабо,
Дўстлар, давра тўри бўлсин сизники!
Хушxabар етказсин сизларга сабо,
Келажак, умидбахш кунлар бизники!

Ҳар гал осмонимга кўз ташлаган он,
Юлдузлар тўпига суқли боқаман,
Бир пайтлар бизлар ҳам юлдузларсимон,
Ажралмай, турганмиз, гўё бир чаман.

Бу кун хуш дамларни бирдан эсладим,
Коинот қаърига боққач, мастона.
Юлдузлар тинмасдан порлади шу дам,
Дўстларга мен муштоқ, муштоқ остона.

ОШИҚЛИК

тўртликлар

Умрим кемасига ўтирган замон,
Менга ўз ҳукмини ўтказди осмон!
Гоҳ шодлик елканин учиргач осон,
Гоҳо ғам лангарин ташлар бегумон!

* * *

Фазилатли фозиллар арши-аълодан сўзлар,
Акл-идрок бобида юксак маънодан сўзлар.
Ундайларга ёндошсанг умринг зое кетмагай,
Чунки улар ҳикматли янги иншодан сўзлар.

* * *

«Хаёт гўзал!» — дея сўз очдим ҳар гал,
Ҳаттоки шу йўлда дostonлар битдим.
Уни билолмадим ҳеч бир мукамал,
Қизгин курашларни кеч англаб етдим.

* * *

Оқил, доноларни изладим мудом,
Ҳар бир суҳбатига кўп эдим ташна!
Афсуски, ундайлар учрмас тамом,
Дунёда нодонлар озмасда ошна.

ЁНИБ ЯША!

Элим деб, юртим деб ёниб яшадим,
Ту ну кун тинимсиз бирдай ишладим.
Шиддаткор давримдан ортда қолмайин,
Ҳар лаҳза, ҳар онга нигоҳ ташладим.

Юртимнинг камолин, жамолин ҳар гал,
Шеъримда билганча кўйламоқ бўлдим.
Лек улар туюлар сўзсиз мукамал,
Шундан завқим ошиб илҳомга тўлдим.

Ёшликнинг гултожи, ўтган ҳар фурсат,
Олтиндай бебаҳо, дурданда қиммат.
Уни англагандим афсуски кечроқ,
Мўъжиза эканин хўп, энди кўрсат!

Шу хил ўй қалбимда туғилган чоғдан,
Лаҳча чўғ босгандай тўлғондим чунон.
Тизгинсиз ўйлардан, юракда бирдан,
Қайнаб келардилар жўшқин ҳаяжон!

Умрнинг кўпини ўтказдим нафсиз,
Деярман, ўзимга берганча дашном.
Ахир, ҳар дақиқа қолдирмаса из,
Бу ахир яшашми, эй азиз ошнам.

«Элим деб, юртим деб ёниб яшамок»,
Ўзгача бахт эрур ҳар бир ИНСОНга!
Шу сўздан юракка озуқа олмоқ,
Керакдир бешубҳа ҳар битта жонга!

МЕҲР КЎЗДА

«...Меҳр кўзда», — деганлари рост,
Бунга амин бўлганман ўзим.

Қалбда ёнар кучли эҳтирос,
Ёр кўзига тушганда кўзим.

Вужудимда ҳис ва ҳаяжон,
Гўё вулқон сингари кўчар.

Сўз тополмай турганда хайрон,
Кўзлар сирни этишар ошкор.

О, гўзалим сенга етишмоқ,
Менинг учун нақадар мушкул.

Сен ой каби жудаям йирок,
Мендан олис яшайсан буткул.

Шу боис ҳам кўришолмай ҳеч,
Ой-йилларни ўтказиб қўйдик.

Мурод ҳосил бўлмас эрта кеч,
Айрилиқда ўртандик, куйдик.

Гар — кўзингда ўзимни кўрсам,
Бўлар эдим чиндан бахтиёр

Ёнгинангда бир лаҳза турсам,
Шодланардим, кувнардим юз бор.

«Меҳр кўзда!» — буку ҳақиқат.
Эканлигин биламан ўзим.

ДОСТОНЛАР

ГУЛДУРСУН

(достон)

I

Оқшом, тонгга яқин қолганда,
Дард шу хил авж олганда,
Дилда кўзғаб ҳис-у ҳаяжон,
Ёзмок бўлдим ажиб бир достон.
Номи унинг бўлсин Гулдурсун,
Дўст-у ёрга ёдгорлик бўлсин!
Бу қадимги кўҳна ривоят,
У барчага ибратли ғоят.
Унда ўтмиш бўлган мужассам,
Шуни ҳар гал агар ўйласам,
Дилда турар чексиз ғалаён,
Унда ҳаёт шундай намоён:
Борлиқ қалбда шу Ишқ ҳукмрон,
Унга мафтун азалдан Маннон.

* * *

«Бор экан-у, йўк экан,
Оч экану, тўқ экан,
Қарға қақимчи экан,
Чумчук чақимчи экан,

Қирғовул қизил экан,
Тумшуғи узун экан.
У музга минган экан,
Қуйруғи синган экан...»
... эл-элатда шу сўзлар,
Такрорланар ҳар сафар...
Жуда қадим замонда,
Эл-у юрт-у омонда,
Қорақалпоқ томонда,
Сирнинг шундоқ бўйида,
Бироз пастрок, қуйида,
Юксак қаср, Қўрғонда,
Ўзин санаб Султондай,
Гулдурсун яшар экан,
Ош-нонин ошар экан,
Сир бўйида қурилган,
Илк ушбу шаҳар экан.
Унда одил бир подшоҳ,
Элдан ҳамиша огоҳ —
Бўлган ҳолда юрт сўраб,
Келар экан асрлаб...
Юз йилдан ошиқ яшаб,
Шаҳар ҳам гуллаб яшнаб
«Гулистон» деб ном олган,
Кўрганлар қойил қолган.
Яшнаб, гулгун чаманзор,
Одамлар хур, бахтиёр —
Умр кечирар экан,
Бол, шарбат ичар экан.
Яратганга минг шукур,
Айтиб минг бор ташаккур,
Шоҳдан бўлиб миннатдор,

Олқишлаб такрор, такрор,
Яшарканлар эл-элат,
Изҳор этиб муҳаббат.
«Умри бўлсин пойидор» —
Дейишиб алқаб бисёр,
Қизгин қилишиб меҳнат,
Кун кўраркан ўшал вақт.
Турмушлари фаровон,
Гул-у гулзор тўрт томон,
Довруғи бўлиб достон,
Шухрат топиб Гулистон,
Жаҳонни лол этибди,
Шоирлар шеър битибди:
Бундай шаҳар ҳеч маҳал,
Бўлмаганмиш муфассал.

* * *

Гулдурсун-чи, эрка қиз,
Улғайибди онасиз.
Шоҳ ҳам ардоқлаб уни,
Хабар олиб ҳар куни,
Ҳадя қилиб олтин, зар,
Қўяр экан ҳар сафар.
Тантиқликда танҳо у,
Яшаркан шод, беқайғу!
Неки истаса тайёр,
Ҳузурида хизматкор!
Қирққа яқин канизак,
Унга мунтазир, демак.
Айтгани — айтган бўлиб,
Шухрат, ғурурга тўлиб,

Шоҳ сингари яшаб у,
Даврон сурибди мангу.
...Қайсар ҳамда субутсиз,
Бўлиб ўсибди бу қиз! ! !
Аммо элда бор мақол:
«Кеккайган топар завол!»
Худди шундай бир куни,
Ёв босибди юртини.
Ҳисобсиз кўшин билан,
Душман кепти дафъатан.

* * *

Шаҳарни кўриқлашга,
Қизгин, зўр жанг бошлашга
Қалъадаги барча халқ,
Тайёр туриб бўлиб тахт,
Отланишиб бир зумда,
Ташланибди хужумга.
Чекиниб айёр душман,
Кўпларни қирган экан.
Лекин Гулистонликлар
Бўш келмабди ҳар сафар!
Кўкда юлдуз кўчгандай,
Гўё Қуёш ўчгандай —
Чанг — тўзонлар қўзғолиб,
Душман бўлмабди ғолиб!
Ёвнинг ҳоли танг бўлиб,
Кеча-кундуз жанг бўлиб,
Ортга чекиниб душман,
Кетмоққа бўлиб яктан,
Айни қўзғолган чокда,

Нур сас келибди боғдан;
Қўлида оппоқ байроқ,
Етмоқ чун хонга тезроқ,
Бир қиз жадал келармиш.
Қўл силтаб «хў» деярмиш.
Бунга қараб шоҳсултон,
Дарҳол берибди фармон:
Қўшинни тўхтатибди,
Канизакни кутибди.
Келгач, ўшал ойжамол,
Хатни берибди дарҳол.
Унда шундай битилган —
Гап — сўзлар мавжуд экан:
«— Эй қудратли ёш ҳоқон,
Мени тингланг шу замон.
Отамнинг қудрат, кучи —
Тугаган шоҳлик бурчи!
Бир кун, бир тун чиданг сиз,
Ҳаттоки қилмай жанг, сиз
Шу қалъани оларсиз,
Бунда мангу қоларсиз!
Биз яшармиз қувноқ, шод,
Бирга — бирга умрбод.»

* * *

Юрт душмани ёвуз хон,
Бунга бўлибди ҳайрон.
Тезда берибди фармон,
Эълон қипти ўшал он.
Ёв кўчларин тушириб,
Боғ-роғларни кўчириб,

Катта бир гулхан ёқиб,
Кўрғонга интиқ боқиб,
Кутишаркан хушхабар,
Ундан не садо чиқар?

* * *

Кўрғон аҳли бу муддат,
Қилишаркан маслаҳат:
«Ҳолимиз танг, кўп хароб —
Озиқ-овқат бўлган соб,
Гўдаклар ўлишмоқда,
Оналар сўлишмоқда.
Қари, қартанг, ёш бари,
Ётар жонсиз сингари,
Бирортада дармон йўқ,
Хазина ҳам куп-курук!
Адо бўлган буғдой, дон,
Топилмайди парча нон!
Қани айтинглар, қандай,
Чора топинглар, жиндай?»
Эгилган бошлар хомуш,
Ақл, идрок фаромуш.
Барча бўлиб бирдай жим,
Сўзин йўқотган балким?!
Бир ойдан ортиқ бу иш,
Келтирган кўплаб ташвиш!
Шунда зўр бир савдогар,
Сўзлашга изн сўрар.
Подшоҳ ўшанга қараб,
«Сўзла!» дебди «ҳижжалаб!»
Савдогар мағрур боқиб,

Турибди этак қоқиб.

V

Сўнг сўзини бошлабди,
Кўпга назар ташлабди,
Дебди: «Менда таклиф бор,
Шунга қилинг эътибор:
Уч-тўрт ҳўкизни жамлаб,
Яхшилаб боқиб, дамлаб,
Буғдойга тўйдирайлик,
Сўнг ташқари қувайлик,
Душман буни кўрган чоғ,
Унга очар кенг қучоқ,
Бўғизлаб кўргач, улар —
Ушбу ҳолдан лол қолар!
«Демак уларда шундай,
Ғалласи мўл ҳарқалай.
Йўқса бу хил буқалар,
Семирмасди шу қадар!»
Дейишиб, шундай улар,
Кетмоқ учун қўзғалар!
Бу сўз кўпларга ёқиб,
Маънодор шоҳга боқиб —
«Маъқул, шу гап дебдилар.
Шу қарорга кептилар.
Бундан бўлиб хабардор,
Гулдурсун яна такрор,
Мактуб йўллабди, уни —
Жўнатибди шу куни.
Етказибди канизак,
«Яна кутинглар андак»

Дейилганин ўқиб хон,
Берибди янги фармон.
Яна бир кун ўтибди,
Яна бир тун ўтибди.
Қўзғалишмас ҳеч душман,
Роса қаттол ёв экан,
Бемехр, беаёв экан...

* * *

Шаҳар аҳли бўлиб дол,
Чорасиз қолиб алҳол,
Бўйинга қилич солиб,
Базўр зўрға қўзғолиб,
Душманга чиқиб пешкаш,
Сўрабди, яраш, яраш!
Лекин айёр, ёш ҳоқон —
Ҳеч кимга бермай имкон,
Қирғин-барот қилибди,
Шоҳни дорга илибди!
Сўнгра қараб, олиб сўз,
Чор атрофга ташлаб кўз,
«Гулдурсунни топинг тез»!
Буйруқ қипти ўша кез.
Малика ҳам ногоҳон,
Пайдо бўлибди шу он.
Унга боқиб турган хон,
Савол берибди чаққон:
«—Хўш, қани айт, не мақсад?
Бизга қилдинг сен мадад?!
Сенда гўзал қад-қомат, —
Борми бирор синоат?!»

VI

«—О мунисам, мадорим,
Сиз бўлинг мададкорим!
Сизни у кун кўрган чоғ,
Очай дедим кенг қучоғ,
Сизга ишқим тушгандан,
Шундоқ қилдим даъфатан!
Сизла яшаб ўтмоққа,
Аҳд қилгандим шу чоқда!»
Хон атрофга кўз ташлаб,
Ғазабланиб, қалтираб —
Дебди: «сен хоин, манфур,
Ўз халқингни сотдинг! Кўр!
Ўз отангга хиёнат, —
Қилдинг, катта жиноят!
Сендай иблис ҳеч қачон,
Вафо қилмас!» — дебди хон.
Сўнг хаёлга берилиб,
Савлат тўкиб керилиб,
Дебди: «Кўш отни чоғланг,
Оёққа арқон боғланг!
Ҳайданг чўл-у, сахрога,
У лойиқ шу жазога!

* * *

Осов отлар ҳар томон,
Чопиб кетибди равон.
Пора-пора бўлиб у,
Кўздан ўчибди мангу!
Шундай қилиб Гулдурсун,

Топибди мудҳиш якун.
Шаҳар ёниб бўлиб кул,
Йўқолибди у буткул.
Харобалар сақланмиш,
Шу тақлид қора ўтмиш.

* * *

Хоинлик ҳам сотқинлик
Бўлмас асло беш кунлик!
Унга етишгай бало, —
Бу сўзда кўпдир маъно!
Охирлаб қолди достон,
Уни дарж этган Маннон.

ЯНГИЕР — ОНА ШАҲРИМ (Достон)

1983 йилда ушбу достон «Чўлқувар»да босилиб, 2-ўрин ва пул мукофоти ҳамда «Фахрий ёрлик» билан тақдирландим. Аммо унинг қўлёзмасини қайта кўриб, такрор ишлашни лозим топдим.

(Муаллиф).

Дебоча:

Янги ер — она шаҳрим,
Сенда очилар баҳрим.
Қалбимда зўр ҳаяжон,
Шеърларим маржон-маржон,
Сенга бўлсин армуғон,
Қабул этгин, Онажон!

КИРИШ

Мактабдан қайтиб ўғлим,
Қувончин айтиб ўғлим,
Бўйнимдан кучоқлади,
Меҳрла ачомлади.
Саволлар бериб қолди,
Қўймасдан гапга солди:
— Қани айтинг, дадажон,
Кимлар энг зўр қаҳрамон?
Менга жуда ҳам керак,
Шуни сўзлангчи андак?

БАҒИШЛОВ

Борлиғимни қамраб бир орзу
Шу ёқларга бошлаб келди у!
Ўша пайтда ёлғиз эдим мен,
Ер юзига келмагандинг сен!
Ҳозир яшаб турган ўрнимиз,
Бир жой эди жуда кўримсиз,
На бир дарахт, ва на бир хона,
Топилмасди бирор бошпана!
Янги ердан йўқ эди асар,
Ёшлар унга бўлди сафарбар,
Қокроқ сахро, учи кўринмас,
Уфққача кетган басма-бас.
Бунда фақат шамол, гармсел,
Ҳукмронлик қилар муттасил...
Шундай қаттиқ турганда гоҳо,
Одамларни учирган ҳатто!
Сувсизликдан қийналарди жон,
Қийин эди билсанг ўша он!
Йўл четида яшил вагонда,
Осиб қўйган қизил алвонга —
Ёзилганди шундайин сўзлар,
Ўқиб кўрсанг, ёнарди кўзлар:
Ушбу ерда қурилар шаҳар,
Ердан албат олинади зар.
Кимнинг дилда ўти бор бўлса,
Келаберсин худди биз томон,
Бунга қойил қолади жаҳон!

* * *

Шунда мен ҳам келдим бу ерга,

Ва ишладим ботганча терга.
Темир йўлга якин буткада,
Қатор кетган паст палаткада,
Яшашарди ўғиллар, қизлар —
Ҳаммаси ҳам чақноқ юлдузлар!
Қалбларида ёнарди бир ўт,
Бундан завққа тўлар элу-юрт.
Кеч ётишиб турардик эрта,
Бу гапларим ҳеч эмас эртак!
Ҳамма бунда бахтиёр эди,
Бунда дўстлик кучи бор эди,
Шу сабабдан ишимиз жадал,
Борардики, тўхтамай ҳар гал!
Бир воқеа келди ёдимга,
Уни сўзлаб берайин сенга.
Балки эслаб юрарсан буни,
Унутиш ҳам мумкинмас уни!
Қаҳратон қиш, аёз авжида,
Совуқ бизни қийнади жуда!
Ховос ёқдан қопқора бўлиб,
Атроф чексиз туманга тўлиб,
Бўрон мисол ҳайқириб шамол,
Дерди гўё: «Бундан жўнаб қол!»
Қўймас эди очиргани кўз,
Кўринмасди самода юлдуз.
Учирарди палаткаларни,
Ғиштларни-ю, қум, оҳакларни!
Ҳатто юриб бўлмасди ҳеч ҳам,
Аммо қудрат эди мустаҳкам.
Қатор бўлиб, бериб қўлга-қўл,
Талофатга бермагандик йўл.
Шунда кимдир йиқилди ерга,

У ботганди қопқора терга!
Қийнар эди уни оғир дард,
Ўпкасига ўрнашганди гард,
Қаттиқ-қаттиқ тутарди йўтал,
Дармон куриб қолганди бу гал!
Секин-секин оларкан нафас,
Бизга қараб турганча бир пас,
Бўғиқ ҳолда шундайин деди,
«Эҳ қанчалар орзум бор эди,
Қурмоқчийдим кўркам шаҳримни,
Айтинг, у шод этмагай кимни?!
Яна бир зўр берганда агар,
Ҳамма бирдай бўлиб сафарбар,
Фалокатни этар эдик даф,
Бундан кўшлар топар эди наф!»
Даст турмоққа интилди оғир,
Аммо бунга қўймай ҳаммамиз,
Маҳкам ушлаб турдик ўғил, қиз.

Ўша мудҳиш кунларни эслаб,
Бир зумгина қалтиради лаб.
Ўша дўстдан айрилиб қолдик,
Дилга азоб, қайғуни солдик.
...Ўғлим жимиб қолди бир лаҳза,
Эҳтимолки, дилида ларза,
Кўтаргандир чексиз бир туғён,
Менга яқин келди-ю чаккон,
Маҳкам қучиб қучоқлаб олди,
Бир зумгина ҳаёлга толди...
...Мен ўша кун лаҳзаларини,
Ва юракнинг ларзаларини,
Бир бошидан ҳикоя қилдим,

Англлатмоққа аниқ интилдим.

Бизларга бош бўлган бир йигит,
Мард фидойи, юксак унда дид,
Мажлисларда сўзларди тошиб,
Дарё каби қирғоқдан ошиб.
Кўпни кўрган, кўп нарса билган,
Юксакликка бирдай интилган.
Ҳар бир ишга диққат эътибор,
Бериб сўзлар такрор ва такрор.
Кўнгилларга ташлаб чўғ, олов —
У пайқарди ҳар гапни дарров.
У деярди: биз томон боқиб,
Қалбин гўё оташда ёқиб:
«Ғайратга зўр берайлик, дўстлар,
Шунда битар албат кам-кўстлар.»
Унинг барча айтгани келди,
Чўлда чаман барпо этилди!

Оғир кунлар келмасга кетди,
Энг муборак яхши кун етди.
Ватанимда Янги ой мисол,
Юз кўрсатди буюк Истиқлол!
Энди ўша кунларни ҳар гал,
Ўғилларга сўзласам дангал,
Қалбда қайнар турли туйғулар,
Ҳам қувончли, ҳам ғамгин улар.
... Мана ўғлим, нималарни мен,
Айтиб бердим, жим тингладинг сен.
Энди қараб, атрофга бир зум,
Гўзалликлар кўрганда кўзим,
Ўтмишга бир ташлайман назар,

Тарих қайта, қайта жонланар.

ХОТИМА

Айни намозшомда, илк баҳор чоғи,
Байрамдек безанган ўлкаминг боғи.
Сайрга чиққанлар кексалар, ёшлар,
Қаторлашиб борар дўсту-қардошлар.
Ҳар бири гулларга суқланиб қараб,
Эҳтимол кетгандир юрак қалтираб.
Ўтмишни эслагач кўзларимда ёш,
Тирқираб отилди сўрамай, бебош.
Атрофга ялт этиб боқдимда кўзни,
Даров қўлга олдим шу лаҳза ўзни.
Олдимдан ўтарди йигитлар, қизлар,
Бари безанишган бир тўп юлдузлар!
Ерга қўнишган-у, жилва қилишар,
Олға, мақсад сари шод интилишар!
Мана икки гўзал борар ёнма-ён,
Бири гўзал барно, бириси ўғлон.
Бўй-басти келишган, келишган жуда,
Севги-муҳаббатнинг айни мавжида!
Жаранглар сўзлари, кулишлари шўх,
Буларда заррача ғаму, армон йўқ!
Нечунким, етишган ҳур давру-даврон,
Шаҳарлар, гулзорлар, уларга мезбон.
Ойнадай ялтирок, кўчалар, йўллар,
Бундан завқланади шодон кўнгишлар.
Шуларни бирма-бир ўйларканман жим,
Узоқ вақт ўй суриб, узоқ ўтирдим.
Хў олдда борганлар, ёхуд ўтирган,
Асфалт кўчаларда жадаллаб юрган,

Бир муддат эсларми лоақал бизни,
Қайноқ қалбимизни, соф меҳримизни?!
Шуларни ҳаёлдан ўтказган маҳал,
Қалбим дер: ўкинма, ғам ема дангал,
Қилган меҳнатингла кўнглинг бўлсин тўқ,
Хур Ватан бизларни унутмагай, йўқ!
Номимиз дилларда мангу ўчмас ҳеч,
Ёдлашар чин дўстлар хоҳ эрта, хоҳ кеч!

ЖЎШҚИН ҲАЁТ

Сўзбоши

Қалбда узоқ йиллар сақланиб келаётган бир орзу амалга ошди. Бунга қишлоқдан келган укам Маҳмуднинг биргина гапи сабаб бўлди: У кулиб: «Ака, сиз Бувамбарни билармидингиз?» — деб сўради.

— Нима эди?

— Кўриб қолгандик, сиз ҳақингизда жуда яхши гаплар айтди.

Бутун вужудим аланга олиб, ўтмиш хотиралари кўз ўнгимдан бирма-бир ўта бошлади. Қалбда туғён турганга ўхшарди. ...Кунлар ўтиб, аста-секин ушбу «поэма» майдонга келди. Энди унинг тақдири ўқувчининг ҳукмига ҳавола. Муаллифни айбга буюрмай, асарни ИШҚ сурури тарзида қабул қилишингизни истар эдим. Ҳақиқатан ҳам бизлар яшаган давр бу ерда ҳаққоний тасвирланган. Жуда кўп воқеа ва ҳодисалар ҳали ҳам қоғозга тушмай қолиб кетди. Аммо ёзилгани яхши бўлди! Кўнгил бўшади. Шуниси муҳим эмасми?

Ишқим, севгим, садоқат,
Қалбда абадий ҳамроҳ.
Илк туғилган муҳаббат,
Дилдан кечар гоҳ, гоҳ.

КИРИШ

Биринчи бўлим

I

Яқинда бир ўртоқдан,

Тинглагандим ҳикоят.
Уни эшитган чоқдан
Кўнгил ўртанди ғоят.
Ўша узок ўтмишни
Қайта олгандим ёдга.
Ёшликдаги бир ишни,
Қўшсам дедим ижодга.
Шу ҳақда кўп ўйланиб,
Тунларим бедор ўтди.
Ўз-ўзимга сўйланиб,
Тамом вақтни унутдим.
Ижод аҳлига маълум,
Қандай бу иш машаққат!
Аммо Ишқ, Севги кетмас,
Ўчмас дилдан бирор вақт!
«Севгингиздан очиб сўз,
Бир лавҳа яратсангиз!
Ўқисак кеча, кундуз,
Борлиқни қаратсангиз», —
Деди укам Маҳмуджон,
Кўзлари чакнаб чандон.
Шу тахлитда биз анча,
Сўзлашдик тонг отгунча.

II

«—Бувамбарга сиз ошиқ,
бўлгансиз? Ушбу ростми?»
Деб сўради. У яна —:
«Ўткинчи эҳтиросми?!»
Бу саволга жавобни,
Қандай қайтарсам экан?

Кўргандайин офтобни,
Нима дейин даъфатан?
«—Тўғри, у билан баъзан,
Сўзлашардик кўпинча.
Лекин гаплашмаганмиз,
Биз у дамлар тўйгунча!
Шунчаки салом, алик —
Ҳол — аҳвол сўраш бўлган.
У юзимга боқиб тик,
Табассум қилиб кўйган.
Мен ўшанда индамас
Тортинчоқлик қилардим.
Ва боқмасдим басма-бас,
Кетмоққа интилардим.
«—Ҳа, намунча кўрқасиз, —
Дер эди у кўз сузиб.
Шундай пайтда шаддод қиз,
Кетарди дилни бузиб.
Бундай лаҳзалар гоҳо
Бўлгани рост ўшанда.
Аммо «севиш» мутлақо
Туғилмаган бу танда!

III

Кунлар шундай ўтарди,
Ўтар эди ҳафталар.
Билмам у не кутарди,
Учрашганда ҳар сафар.
Сариқ соч, сариқ юзли,
Сарғиш қошлик эди у!
Чакнарди мовий кўзи,

Мисоли ойдин кўзгу!
Хуллас шу қиз ҳар маҳал
Олдимдан чиқар эди.
Бир куни менга дангал:
«—Қалбингиз борми?» — деди.
Гангиб қолдим бир муддат,
Не дейишни билмасдим.
Ерга боқиб ўша вақт
Унга назар қилмасдим.
Узоқ турдим сўзсиз, лол,
Тил танглайда қотганди!
Қиз қалбида эҳтимол,
Бу — шубҳа уйғотгандир.
«—Демак... сиз, энди билсам,
Ҳеч қачон севмагансиз!
Эҳ, қаранг-а, мен бўлсам,
Дердим: Ўйлаб юргансиз?!
«Йўқ» дейишга мажол йўқ,
«Ҳа» дейиш ҳам кўп мушкул,
У кўзларин қилиб лўқ,
Қараб қолганди буткул.
Юзида бирдан шу пайт
Қандайдир ранг ўзгарди!
Гўё қилгандек ҳайрат
Аён эмасди «дарди»
Ҳайрон боқиб турарди!

IV

Шу лаҳзалар кўп марта,
Ҳаёлимдан кетмас ҳеч!
Гоҳида қайта-қайта,

Эслар эдим эрта-кеч.
Нега унга рўйи-рост
Аниқ жавоб айтмадим?
Ундаги зўр эҳтирос
Сари маҳзун қайтмадим
Ҳамон мёндан умидвор
Бўлиб юрса-чи, қаранг!
Шу ўй қалбимда такрор
Қилар асабим таранг!
Юрсам, турсам, ўтирсам
Шу ҳақда ўйлар эдим.
Ўз-ўзимга дамба-дам
Тинмасдан сўйлар эдим!
Ўйлардим у ҳақида:
«Унинг севгани ростми?
Наҳотки сўзлари чин,
Ё ёлғон эҳтиросми?
Эҳтимол У жўртага,
Мени синаб кўрмоқчи!
Ишқин солиб ўртага,
Ҳисларимни билмоқчи?!
Шу ўй, шундайин хаёл,
Тинчлигим олган эди,
Биз учрашдик бемалол
У менга шундай деди:
«—Сиз, бошқани севасиз,
Шундайми? Айтинг, ахир!
Нима ҳам дердим, бу қиз
Ажралмас, сўрар бир-бир.
Ҳаттоки тунов куни
Орқамдан келиб қолди.
Тўхтаб, кутгандим уни,

Шу лаҳза гапга солди:
«—Билдим, — деди У яна,
«Қора қиз» сизга ошиқ!
Гўё қилиб тантана,
Ялтирарди қорачиқ.
«—Хўш, кейинчи? — сўрадим,
У баджаҳл боқарди.
Унинг нафратин кўрдим,
Сарғиш юзи оқарди.
Шарт бурилиб тез кетди,
Қарамади ортга у.
Ўшанда маълум этди:
Ундан ажралдим мангу!

V

Эҳҳе, қанча гап, сўзлар
Тилдан тушмади шунда.
Ҳарким ўзича кўзлар,
Турли гап чиқар кунда:
«Эмишки, шу Бувамбар,
Анварни севган эмиш!
Бундан ранжиб Искандар,
Ўт ичра ёнган эмиш!»

VI

Бир синфда ўн учта,
Қизлар бор, бўлгани шу!
Ўғиллар ҳам ўшанча,
Дер: «Бахтимиз кулганку!—
Хоҳлаганинг танлаб ол,

Ҳеч ўйланиб ўтирма!»
Дейишарди очиб фол,
«Ошиқлигинг» яширма!
Аммо қизлар ҳеч маҳал
Бувамбардай эмасди...
Улар ўзлари дангал
«—Севасизми?», демасди!
Ҳаттоки яқинлашиб,
Сўзлашишга келмасди!
Ана ўша «қора қиз»
Боқмасди менга ҳатто!
Унинг қалбида не ҳис
Маълуммасди мутлақо!
У чопганча уй томон
Ўтиб қоларди тез-тез.
Кўп абжир, ўта чаққон
Бир қиз эди ўша кез!
Бошида қизил дурра,
Қизил нимча устида.
Уйга жўнардди урра,
Қутулган чоқ дарсидан.
Муаллимлар ҳар маҳал
Танбеҳ берарди унга.
Дерди: Қани айт ўзи,
Нима гап бор уйингда?!»

VII

Кейинроқ маълум бўлди:
Унинг қилган юмуши.
Ерга эгилиб кулди,
Сўзлади ўз қилмишин:

Уйида якка, ёлғиз,
Синглисига қараркан.
Шу туфайли шошилиб,
Уй томон югураркан!
«Энага» лик ўшанда,
Бошига тушган экан.
Одатин қилмай канда,
Шошганча борсам, деркан!

* * *

Бир йил ўтди орадан,
Куз фасли етиб келди.
Бизга шу кун дафъатан,
«Янгилик маълум бўлди:
«Ҳашарга» — деган хабар,
Барчамизга хуш ёқди.
Қўлдаги қалам, дафтар
Бир четда хомуш боқди!
Қувончу, шодлик билан,
«Теримга!» — деб ҳайқирдик.
Бизлар бўлиб жону — тан,
«Кетдик!» дея бақирдик!
«Жиминглар! Бас, етарли —
Эртага бўлинг тайёр! —
Дегандек шу хабарни,
Бўлган каби бахтиёр,
Муаллим ҳам хуш, шодон
Жилмайиб боқиб турди.
Сўнг жойига шошмасдан,
Секни бориб ўтирди.
Дарсинг қандай ўтганин,

Бир кимса англамади.
Ҳамманинг фикри — ёди,
Далада: тингламади.

Эртаси кун жамул-жам,
Мактабга келган эдик.
Барчамиз белни маҳкам,
Боғлаб танғиб олгандик.
Бу — биз учун бир байрам,
Шундан яйраб қолгандик.
Ҳа, бу кунни ҳеч маҳал,
Унутмоқлик мумкинмас!
Унинг завқ, шавқи тугал,
Қувончи ёддан чиқмас!

* * *

Пахтазорга ўша кун,
Шўнғигандик барчамиз.
Ғайрат этардик тун, кун,
Бу ишда ҳар ўғил, қиз.
Биз борган ер энг узоқ,
Чека бир жойда экан.
Бу хўжалик, энг қолоқ,
Ташландик ҳолда экан!
Ҳовузида сассиқ сув,
Қуртлар сузиб юрарди!
Атрофида бир бадбўй,
Ҳид тарқалиб турарди.
Бу ҳовуздан ўшанда
Сув ичарди қанча мол,
Ҳаёт шундай эканда,

Дердик биз ҳам бемалол!
На чора, кўргиликда
Ичишга мажбур эдик.
Бир куни муаллимга
Бу ҳақда шундай дедик:
— Ана кўринг ўзингиз,
У ҳовузнинг ҳолатин!
Касал бўлсак агар биз
Сизга қийин бўлар, чин!
«Яхши», — деди муаллим,
Чорасини топамиз!
Қайнатиб ичса ҳар ким,
Ҳеч касал бўлмагайсиз!
Шу билан у: «гап тамом»,
Дегандек қараб қўйди.
«Бўлди бас!» — дея давом
Этмасдан қовоқ уйди...
Барча жим, индамасдан
Ётоқ сари йўл олди.
Бу — ётоқмас, ҳеч эсдан,
Чиқмасдан мангу қолди:
Узун, катта зингхона,
Ерга похол тўшалган.
Устидан чодир, яна —
Кўрпа-тўшак жой олган.
Шунда ётиб ҳар куни
Биз теримга чиқардик.
Яхшиямки биз уни
Парво қилмай ўткардик!
Бирортамиз шу кезлар
Оғримадик, бу гап рост.
Ёшлик, куч, қувват, бизлар.

Ҳаммада кучли ихлос.
Куз ҳам қолди охирлаб,
Икки ой бунда турдик.
Биз ҳаётни ҳижжалаб,
Турли дарсин ўқирдик!
Бир куни қизиқ бир ҳол,
Бўлиб ўтди, билсангиз.
Ўшанда-чи бахт, иқбол,
Кулган эди, тингланг сиз!
Умрим бўйи шу кунни,
Унутмайман! Ҳеч қачон,
Агар эсласам уни, —
Қалбим жўш урар ҳамон
Ҳа, тарози ёнига,
Келганди у маҳлиқо!
Менга боқмасди, яна
Қараб кўймади ҳатто!
Ўзи чакқон этакни,
Тарозига илганди,
Тингламай ҳеч бир гапни,
Тортувчилик қилганди.
Менда кўзғалди журъат,
Яқинроқ борган эдим.
Шу лаҳза бермай фурсат
«Тегмангиз! Қочинг! — деди.
«Ушланмангиз!» дегандек,
Қўлини тортиб олди.
Мен лол қолиб, хайрон, тек
Ҳайкалдек қотиб қолдим!
Бундай ҳол неча марта,
Такрорланди ўша кун.
Менда ҳавас тобора,

Ошиб, бўлгандим мафтун!
Нақадар кучли унда,
Ҳаё, ибо, эътиқод.
Меҳнат қилиб шу кунда,
Чарчаш билмас бу авлод.
Шу қаро кўз, шу барно,
Ақлу — хушим банд этди!
Ҳар келганда у танҳо,
Бағримга озор етди.
... Энди уни ўйласам,
Қалбда ёнар бир оташ.
Нега бир сўз айтмадим,
Бу не гап? — дердим яккаш!
Уни ҳар кун кўришга
Ортган эди иштиёқ.
Бир дам суҳбат қуришга
Фурсат бўлмасди, бироқ!
Кўплар бундан хабардор,
Бўлганди ўша кезлар.
Айримлар қилиб тагдор
Қочирим билан сўзлар.
«Тарозибон Анвармас,
Ўзи тортар Буврайҳон:
Унга қўшиб, ёзар, бас —
Шунинг учун, у чакқон!»

Аммо бундай эмасди,
Ишларди тинмайин ҳеч.
Кичкина бўйи, басди,
Тинмасди эрта-ю — кеч.
Ғайратига тан бериб,
Мақтовлар кўп оларди.

Ҳар куни пахта териб,
Дилга оташ соларди.

* * *

Бизни бошқа колхозга,
Ўтказдилар бир куни.
Барчамиз шай парвозга,
Илҳақ кутардик шуни.
Аммо бу кун тўсатдан
Қор буралаб ёғди тез.
Биз теримга чиқмасдан
Бекор қолдик ўша кез.
Қизларнинг ётоғига
Кириб бордим ўшанда,
Гўё боғбон боғига,
Бошим суққан эканман.
Улар ўтириб кашта,
Тикмоққа экан машғул.
Мен киргач сўнг, албатта,
Шод, хондон кулар нукул!
«—Ҳа, табелчи, не сизга?
Ёки, Ишқингиз шу вақт,
Тушган бирортамизга?» —
Шундай дея энг тўрда,
Гап ташлади Бувамбар.
Бошқалар унга жўрда,
Бўлган куйи сўзлашар.
Бир чеккада «қора қиз»,
Ялт этиб менга боқди.
Юрак этган эди «жаз»,
Бағримга оташ ёқди!

Индамай, ташқарига
Қадам кўйдим шу асно.
Қизларчи, ичкарида
Кулишардилар танҳо.
Ташқари қор, ҳаво тунд,
Ҳамон буралаб ёғар.
Мен-чи, хаёлан нобуд,
Бўлгандайдир бу сафар.
Ўша қизни кўнглимдан
Чиқаролмай тўлғандим...
Рости гап мен ўшандан
Шу барнога боғландим.
Турсам, юрсам ўтирсам
Фақат уни ўйлардим.
Ўз-ўзимча ўша дам
ИШҚ куйини куйлардим.
Умримни бериб унга,
Ҳаётим бағишладим.
Ўхшаб олов, учқунга,
Сўнгра ёна бошладим...
Илк марта юрак ўйнаб,
Шеър келганди тилимга.
Мангу шу ИШҚНИ куйлаб,
Ўтмоқ бўлдим дилимда.

Иккинчи бўлим

I

Аввалроқ айтганимдек,
Қор босди бўлиб қолди.
Атроф оппоқ қор билан

Бир оқшомда қопланди.
Лекини бизга бу асло
Енгиллик келтирмади...
«Теримга чиқамиз!» — деб,
Биз қараб ўлтирмадик.
Ғўзапоя устига
От солишди ўша кун.
Қорни тушириб, сўнгра
Оқ пахтани термоқ чун!
Қўллар музлаб қакшади,
Бадан қалт-қалт этарди
Устимиз ҳам юпунроқ,
Бор вужуд қалтирарди!
Бошимиздан кетмасди
Ғоз турарди муаллим.
«Қимирласанг, исийсан! —
Дея берарди «таълим!».
Қиш кирганди аслида,
Лекин бизга «билинмас!»
Териш лозим пахтани,
План бажарилса, бас!
Шу йил оғир қиш қаттиқ
Келган, дерди бировлар.
Дарҳақиқат бу тўғри —
Шохларда мўл кировлар.
Заҳар сочарди аёз,
Дарахтлар музлаб қолди.
Кўпларнинг ўпкасига
Совуқ чангалин солди.
Ҳа, у кунлар кўп мушкул,
Бўлган экан у дамлар.
Бошимизга хўп нукул,

Тушган экан ситамлар.
Бироқ бизлар ҳеч маҳал,
Шикоят ҳам қилмасдик.
Ҳаёт шу, яшаш шундай,
Деб сира ўйламасдик!
Энди мана у кунлар
Сўққиси чиқар балким?
Буни кимдан сўраймиз,
Бунга жавоб берар ким?!
Бир кун эрта турдим,
Ювинмоққа олдим йўл.
Роса бурун қизарган,
Совуқ қотган оёқ-қўл!
Юз-қўлни ювиб тезда,
Орқамга қайтар чоғда,
Буврайҳонга келдим дуч,
Қўлда оппоқ сачоқда,
Унга нигоҳ ташладим,
Ёзилганди аниқ сўз:
«Ассалом! — деган ёзув,
Ўзин қиларди кўз-кўз!
«Бу сизга олинг!» — деди
Қиё бокиб «қора қиз»...
Не қиларим билмасдан
Қотиб қолдим ўша кез.
Гунг, лол бўлгунча бир паст,
Оппоқ сочикни олдим.
Сўнгра ерга боққанча
Бир қиё назар солдим,
У чакқон келиб бирдан
Бўйнимга илиб қочди.
Бу не ҳол? У ўшанда

Севги сирини очди?
Шу чоғда рўбарўдан
Келар эди Бувамбар.
«—Оҳ-хо, учрашув зўрку!»
Деди дангал бу сафар.
Ғазаб отига миниб,
Анча жавраб турди у.
Кўролмади бу ҳолни,
Ошга солгандек оғу! ! !
«Нега у доим бирдай,
Жаҳл қилиб сўзлайди?
Нега юради пойлаб,
Не мақсадни кўзлайди?
Шу ўй хаёлда бирдай
Такрорланди неча бор.
Аммо унга рўйи-рост
Қилмас эдим эътибор.
Менга бир кун Искандар,
Сирли гап айтиб эди,
«— Менга ёқар Бувамбар,
Гаплашиб беринг», — деди.
«— Майли, бўпти, мен унга,
Шу гапинг айтишинми?
«Сени ўша севар деб»,
Айтсам шу гапни тайинми?!»
«— Ҳа, ҳа, — деди Искандар,
Ишонинг шу сўзим чин!
Аммо бунга Бувамбар,
Унамаслиги мумкин.
Бошимда бир туким йўқ,
Биласиз ялтирбошман!
Бунни у яхши билар,

Ёшлиқдан, азал бошдан
Ёзи кал эди рост гап,
Аммо, қувноқ, қизиқчи,
Юрар артистга ўхшаб,
Унинг ҳолин кўрингчи!
«—Шу боис ҳам у менга,
Рад этмоғи муқаррар!
Агар сиз гаплашсангиз,
Эҳтимол, балки кўнар?!
Сизни қаттиқ севади,
Буни ҳам мен биламан...
Шунинг учун ҳам Сиздан,
Сўрайман, ўтинаман?!?
Бутун умидим Сиздан,
Сиз унга очиқ айтинг.
Эҳтимол у тушунар,
Сизни севишдан қайтиб?»

Искандарнинг юзлари,
Алвон рангга бўялди.
Гўё айтган гапидан,
Ўзи ногоҳ уялди!
Тез-тез қадам босиб у,
Кетди анча илгари.
Менчи? Қотиб қолгандим.
Жонсиз ҳайкал сингари.
«Хўш не қилай, бу ишга,
Қандайин йўл тутайин?
Юрак лиммо-лим ишққа,
Тошиб кетмоғи тайин!
«Қайбирига сўзлайин,
Ишқ, Севгининг таърифин?»

Кимнинг гаплари тўғри,
Кимнинг айтганлари чин?!?
Ўшанда биз бу ҳақда,
Бошқа суҳбат курмадик.
Пахта ҳам тугаб қолди,
Бу колхозда турмадик.
Қайтиб келдик биз яна
Мактабимиз бағрига.
Ўқиш ишлари қизғин
Барҳам берди барига...
Чунки ҳар кун ҳар соат,
Назоратда эдик биз.
Гаплашмоққа мумкинмас,
Якка-якка ўғил қиз.
Ҳар бир ҳаракат, гап — сўз,
Тез билинар мактабда.
Шу боис ҳам барча жим,
Гап қилмасдик шу топда.
Яна қишлоқ аҳли ҳам,
Динг тутар қулоғини!
Кўз узмасдан боқишар,
Қиз — йигит, «ўртоғини».
«—Ановми, нима гап бу?
Вой тавба, бирга кўрдим.
«Ошиқ-маъшукқа ўхшаб,
Бир соат бирга турди!»
«—Эй, бу ўша Райҳонку —
Ҳа, ҳа, ўша: «қора қиз!»
Буниси, Буврайҳонку, —
Ҳа, шуларми айтинг сиз!»
Бу гаплар кўп ажойиб,
Орқада қолиб кетди.

Тақдир дегани азал,
Ўз ҳукмин олиб етди.
Пешонада битилган,
Аллоҳ ҳукми бўларкан!
Буни ўзгартиш мушкул,
Деганлари рост экан!
Бувамбар Искандарга,
Теккан эди кейинроқ.
Буврайхонни Анваржон,
Севиб қолганди кўпроқ!
Уларнинг илк тўйлари,
Бўлганлигин эшитдим.
Шунинг чун шу дostonни,
Бугун қисқароқ битдим.
Қарасам гап чўзилиб,
Туганмасга ўхшайди.
Бу қиссанинг давоми —
Ошиқ қалбда яшайди!
«Ошиқ-маъшуклар» — деган,
Сўзни эшитсам ҳар он,
Уни ёзган ўзимман,
Камина, фақир Маннон.

МАХМУД ТАРОБИЙ

(достон ўрнида)

КИРИШ

Минг йиллик тарих катин
Кўздан кечирсак агар,
Аждодларнинг орзуси
Озодликка боғланар.
Истиклол йўли оғир,
Машаққатли бўлганин,
Халқ қалбида интиқом,
Ғазаб тошиб тўлганин
Кўрганда юрак ўйнар.
Шу боисдан ушбу кун,
Ёзилди мазкур асар.
Баҳоли қудрат уни,
Ўз-ўзимга сўзламай,
Дўстларга инъом этай,
Қалб оловин сўндирмай.
Унинг номи кўп таниш,
Тарихимиз билганга.
Ҳозирги авлод учун,
Юртни жондан севганга,
Қилмоқчиман армуғон.
Ният амалга ошса,
Бахтиёр, бўлур инсон

* * *

Эрк истаган эл ичра,
Хақ истаган халқ ичра,

Юради гапу сўзлар,
Ўқдай ёнади кўзлар:
«— Қачонгача қон қақшаб,
Қашшоқ ҳолда яшаймиз?!
Деган кучли нолалар,
Дер: «Кўзғолон бошлаймиз!»
Эл ичида элакчи,
Махмуд исмли ўғлон,
Юртга таниқли эди,
Деди: «фидо қилай жон!».
Сўнг дилида ҳаяжон,
Жўшиб сўзлади чандон:
«— Сизларни деб савашга,
Кирай майли оташга!
Ўлсақда чекиниш йўқ,
Мақсадимиз: озодлик!
Сафимизга қўшилинг,
Гар бизда бўлса бирлик,
Енголмайди на душман,
Ва на қонхўр Ахриман!
Бу йўқ оғир, дахшатли,
Машаққатли кўп душвор.
Аммо қалбда юрт ишқи,
Ватан муҳаббати бор!
Ўзингизга маълумки,
Халқ тўзғиган, ночор, оч,
Жўжабирдай жонларнинг
Бари бирдай ялонғоч..
Қийноқда улар тани,
Босқинчи ёв қўлида!
Улар очкўзлик ила
Топтамоқда Ватанни!

Келгиндилар ер узра
Бўлмоқдалар хукмрон.
Бундан бизни кутқазар
Факат бир йўл: кўзғолон!»
Халойиқ жўшиб шунда
«—Тўғри! Маъкул! — дедилар.
Дарёдай қайнаб тошиб,
Чайқалишар эдилар...
«Ҳа, сўзингда ҳақиқат,
Бир оламча маъно бор»,
Дея сўзга киришди
Ўроксоз уста Жаббор.
«Уларнинг зулм, зўридан.
Хароб бўлди мамлакат.
Манфур олчоқлар асло
Қилишмас бизга шафқат!
Агар холик кўлласа,
Ниятга ҳа, етамиз!
Она-Ватанимизни
Ҳам идора этгаймиз!
Улус ўз юмушини
Ўзи одил бажарсин!
Текинхўрлар тўдаси
Томом юртдан йўқолсин!»
Ушбу сўзлар барчанинг
Қалб қаърига жо бўлди.
Маҳмуднинг атрофига
Маслакдошлари тўлди.
Келаберди бирма-бир
Турли касб эгалари.
Уларни бирлаштирди
Юрт, мамлакат тақдири.

* * *

Бу иллатдан хабардор
Бўлган Маҳмуд Яловоч,
Тахликага тушганча,
Деди: «Беклар, кўзинг оч!
Амирларга бир қараб
Сўнг жавобин кўтарди.
Акобир-у, уломо,
Хўл ўтиндай тутарди:
— Бу қандайин бедодлик,
Яланг оёқ бош бўлса?!
Унга авом бутунлай
Эргашиб сафи тўлса?!
«—Ғоят душвор масала,
Ўйлаб кўрилса агар.
Қани топинг бир чора,
Яловоч кўзин тикар.
Мумкинми, сўзламоққа,
Ижозат беринг менга
Деган куйи ўрнидан
Кўзғатар базўр, «Сенга,
Мумкин, сўзла қани бўл.
У кўкракка кўйиб кўл,
«—Хийла-ю, найранг ила,
Уни мағлуб этмоқ шарт!
Акс ҳолда давлатдан,
Ажраламиз бешафқат!»
Яловочга маъқул гап,
Айтмоқни ўйлаб вазир,
Яна давом этаркан,

Сўзлайди жўшиб бир-бир:
— Рози бўлиб гўёки,
Унга қучоқ очайлик!
Шунда қўлга тушириб,
Кулин кўкка сочайлик!»
Шундек бўлди маслаҳат,
Барча сарой аҳлига
Аммо қалбдан кетмасди,
Вахима-ю, таҳлика...

* * *

«Маҳмуд Таробий» — дея,
Халқ оқарди у томон.
Сехри-ю, синоати,
Халқига бўлди аён.
Меҳнатнинг оғирини
Қилганлигин эл билар.
Ғамхўрлигин кўрганлар
Фақат унга интилар.
Сўзлари ҳам салмоқли,
Оддий, камтар, мулойим.
Хурмат, иззатингизни
Ўрнига қўйар доим.
Унга устоз Маҳбубий,
Маънавий озиқ берар.
Йўл-йўриқни кўрсатиб,
Кураш илмин ўргатар.
«—Энг аввало Сиз ўғлим,
Манманликка берилманг!
Хокисор, тупроғи бўлинг,
Юрт устида керилманг!

Барчага бирдай мадад,
Марҳаматлар кўрсатинг.
Шафқату, мурувватни
Халқ қалбига банд этинг.
Кўкда худо борлигин
Унутманг асло, болам.
Ундан қувват, куч олиб,
Курашинг, толманг, болам!»
Маҳбубийдан ҳамиша
Олиб турли маслаҳат,
Вужудида сезарди
Фарахбахш олий қудрат.
Руҳан тетик-у, теран,
Фикрлари, ўйлари.
Халқ ишқида ўсарди,
Алпқомат бўйлари.
Бухорою шарифнинг
Тароб деган қишлоғи,
Унинг туғилган ери,
Хур маскани қучоғи.
Кўз олдидан ўтарди,
Атроф, боғу чорбоғи.
Таробийнинг ёнида
Борарди ёронлари.
Унга елкадош эди
Яқин, қадрдонлари.
Ҳаммаси бирга, бирга
Онаси, укалари
Халойиққа эш эди,
Чексиз фазилатлари.
Бухоро биқинида
Маҳмуд таваллуд топган,

Қишлоқ ҳам жуда хароб.
Ҳамма ерда бир хўроз
Қичқирарди ўша тоб.
Барча шаҳар қишлоқлар
Бир хилда яшашлари,
Кунлари хонавайрон
Камбағал эди бари!
Олдин халқ азоб чекиб,
Кун кўрарди зўрма-зўр.
Бир кун ишлаб топгани
Эртага етар базўр.
Мамлакатда эл-элат,
Қўл учида кун кўрар.
Аммо шоҳона яшар
Бой, бадавлат «яхши»лар!
Уларнинг даврон дарахти
Кўкка қараб бўй чўзар.
Ҳеч кимни илмас кўзга
Такаббур амир, беклар.
Юз кўзлари тунд бўлар
Кўрганда камбағални.
Беваю, бечоралар,
Ҳар кун тутдай тўкилар.
Ана шундай тенгсизлик,
Бутун юртда ҳукмрон!
Буни маҳв этиш учун
Бел боғлаб чиқди ўғлон,
Ўша Таробий эди.
Тортиб йўлнинг танобин,
Бораркан шундай деди:
«—Танланг қани, юртдошлар,
Қалбларда эрк кўкарса,

Бизни алдаётганлар
Ўлдирар нари борсак!
Аmmo бундай фитна, ўй
Бизни мағлуб этолмас!
Ким агар бўлса душман,
Мақсадига етолмас.
Ким бизга қўл кўтарса,
Албатта бўлар мағлуб.
Тангрининг марҳамати
Кўксимизда у хабиб.
«Ичимизда илон бор,
Бу сизга эмас матлуб!»
Яратганга минг шукр,
Бизни қўлламоқда У.
Ислом байроғин қўлда,
Сақлаймиз абад, мангу!
Агар бизлар енгилсак,
Авлодларга бергаймиз.
Мақсадимиз Озодлик,
Ушбу йўлда ўлгаймиз!»
Қўшин таққа тўхтади,
Бошланди ғала-ғовур.
Таробийнинг кўзидан
Атрофга таралди нур.
Қалбида турди туғён,
Ниманидир сезгандек.
Тез боқар уён-буён,
Мард, ботир темиртандек.
Гўё қалби шу маҳал
Англайди машъум сирни.
Шу он пайқаб қолади
Қўшин ичра фитнани.

Тез чорага отланар
Оловдай ёниб тани...
«—Азизлар, тўхтаб бироз,
Шу ерда дам оламиз!
Эрта-мертан тонг маҳал,
Савашга отланамиз!
Бизга душман жуда кўп,
Мана қаранг халойик!
Селдай оқиб келмоқда,
Улар демак бизларнинг,
Мақсадимиз билмоқда!
Амиру, хон уломо,
Бойлару бадавлатлар
Қанча-қанча беклару,
Бизни кулатмоқ истар!
Бунчалик кўп аскар-ла,
Қилмоқ қийин ҳозир жанг.
Бардам бўлинг, ҳайиқманг,
Ёвни янчиб ташлаймиз!
Янги бир даврон қуриб,
Сўнг озод, хур яшаймиз!»
Дея Маҳмуд Таробий
Ўз сўзини тугатар.
Халойикқа эгилиб,
Таъзимин бажо этар.

* * *

Тонгда субҳи содикдан
Қизгин жангга кирдилар.
Яловоч лашкарларин
Битта қўймай кирдилар.

Қолганлари қочиб жой,
Тополмай гангиб қолди.
Нечаларин тириклай
Таробий қўлга олди.
Унинг довруғ шуҳрати
Яшиндай тез тарқалди.
Шаҳару қишлоқларга,
Бу хабар етиб борди.
Яна қанча эл-элат,
Бурди юзин у томон.
Халққа озодлик берган,
Ўша ботир қаҳрамон.
Хурмат, обрўси ортиб,
Бўлди шавкатга лойиқ,
Уни тинсиз алқайди
Бутун эл ва халойиқ.

* * *

Бунда Маҳмуд Яловоч
Чиқарди янги фармон.
Қўзғолонни бостириш
Йўлин топди шу замон.
Янги қўшин юборди
Келаберди лак-лак ёв.
Энди қизғин жанг бўлар
Кураш бўлар беаёв.
Бўлди қирғин беаёв
Қонлар сувдайин оқди.
Ҳар икки тарафдан ҳам
Кўплаб лашкар қирилди.
Беҳисоб одам ўлди,

Танг бир ҳолат юз берди.
Кўзғолон бошловчилар
Бостириб келаберди.
Аммо тенгсизлик шунда
Ўз кучини кўрсатди.
Талофат кўп, қурбон кўп,
Ҳал қилди шу фурсатни.
Кўзғолон бостирилди,
Шафқат қилинмади ҳеч.
Озодлик истаганлар
Бошига тегди қилич!
Эҳхе, бундай қирғинлар
Ҳеч қачон бўлмаганди,
Ўтган кўзғолонларда
Бу қадар ўлмаганди.
Аммо ушбу тўқнашув
Халқ онгини пешлади.
Истибодга қаршилар
Истиқболга бошлади.
Аждодларнинг изидан
Борди янги авлодлар.
Озодликка ташналик
Этди давом ҳар сафар.
Таробийнинг шуҳрати
Халқ қалбидан жой олди,
Тарихимизнинг фахри,
Ўшанинг номи қолди.

Ўтмиш сари бир назар
Ташлашга жазм этдим.
Қалбимнинг овозини
Шу тахлит назм этдим.

Бизнинг Ватан хур диёр
Истиклолга эришди.
Аждодларнинг орзуси
Бугун амалга ошди.
Мана, эрта, индинга
Юртимда катта байрам,
Мустақиллик йўлида
Кўйилган қутлуғ қадам.
Тилайман яратгандан
Хур Ватаннинг иқболин.
Жаннат мисол юртимнинг
Ўйлайман истиқболин
Халқимизнинг бахтига
Оловкор қалб соғ бўлсин.
Шодликларимиз билан
Қалбимиз нурга тўлсин.

ТОШГУЛ (кичик достон)

Сўлим маскан кишлокда
Кўм-кўк майса, ўтлокда.
Кезишарди икки ёш
Қалбларда порлаб куёш.
Кўл ушлашиб ўша кез
Қадам босишиб тез-тез
Булоққа дуч келдилар,
Бир муддат тикилдилар.
Ие, қаранг, зап зўр-ку,
Дейсиз мисоли кўзгу.
Сув тагида харсанглар
Тўкиб тургандек кўз ёш.
Қайнаб-қайнаб чикқани,
Тепага интилгани
Кетарди гулга ўхшаб,
Бундан юрак қалтираб
Ошарди зўр ҳаяжон.
Унга боққанинг замон,
Ўша жило олган сув,
Мисоли жонли кўзгу,
Бўлак-бўлак бўларди,
Сўнг ёйилиб еларди.
Қадимги бир ривоят,
Кўплар қилган ҳикоят
Шу асно ёдга келди
Ва шу тошгул ёзилди.

* * *

Эмиш қадим замонда,
Айғирбулоқ томонда
Бир қишлоқ тўла одам
Яшашаркан шоду, хуррам.
Босқинчи ёв келмасдан,
Эл-юрт нотинч бўлмасдан,
Жуда кўп вақт илгари
Алпомишлар сингари
Алпқомат йигитлар кўп,
Юришар экан тўп-тўп,
Қизлари ҳам нақ Барчин,
Гул чиройга тўлган чин.
Қад-комат сўлим, дуркун,
Қалбга соларкан учкун.
Шундайлардан бир йигит,
Мисоли учқур Бургут.
Бир қизни севар экан,
Пинҳона кезар экан
Шундай булоқ бўйида,
Ул жононнинг кўйида.
Лекин юрак ишқини,
Қандай билдиришни,
Чорасини топмай ҳеч,
Оҳ ураркан эрта-кеч.
У маҳаллар ошиққа
Урф маскан очикча,
Ўтириб сўзлашмоқлик.
Бир-бирин кўзлашмоқлик.
«Севдим», куйдим, деган сўз,
Маълуммаскан то хануз.
«Мактублар битсаммикан?»
Ўйларкан йигит баъзан,

Катта сайл бўлганда,
Қишлоққа эл тўлганда,
Айғирбулоқ бўйида,
Йигит қизнинг уйида,
Хўп ўртаниб ёнибди,
Байрамга отланибди.
Дуркун-дуркун кимсалар,
Ёшлар ҳамда кексалар,
Тўпланишибди роса,
Кўрсатишиб томоша.
Кампирлар ҳам ёшдаин,
Офтобдай, қуёшдаин,
Тўлдиришган даврани
Қойил қилиб барчани.
Йигит атрофга боқиб,
Хаёли сувдай оқиб,
Чор-атрофга тикиб кўз,
Ахтараркан бирор сўз.
Ўй суараркан шу асно,
Қани ул, ўшал барно?
Ой юзли хур, Хурлиқо
Кўринмас нечун танҳо?
Савол қолар жавобсиз,
Нега кўринмас у қиз?
Йигитнинг ёнар дили
Буми, тақдир ҳазили.
Шу лаҳзада кезган он
Бағри дили бўлиб қон.
Бирор чора тополмай
Атрофидан кўз олмай,
Кечгача кезиб узоқ,
Қизни учратмай шу чок,

Қайтибди уйи томон,
Ўзича бўлиб ҳайрон...

* * *

Қизча бундан беҳабар,
Очилиб бўлиб дилбар,
Масканида бемалол,
Хаёлга бўлиб асир
Қиларкан уй ишини,
Хотирлаб кечмишини.
«Нечун ота ва онам,
Не сабаб чекар алам?
Наҳот ишқим пайқамас,
Уларга пул бўлса бас.
Бермоқ бўлар бировга,
Етти ёт манфуру ёвга.
Мен танлаган мард ўғлон
Тўғри, оддий бир чўпон.
Унга мени тенг эмас,
Дейишмоқда басма-бас!»

* * *

Юртни ғаним босибди,
Элни отиб, осибди.
Қизни олиб ўлжага,
Чикаришиб ўртага,
«—Қани, мардинг ким? — дебди
Тез бунда топинг!» — дебди.
Қиз эса, туриб мағрур,
Ортганча номус, ғурур

«—Сизга бўйин эггим йўк,
Отинг кўксим аро ўқ!
Маидаланг танни! — дермиш,
Ўлдилинг мени! — дермиш.
Тунда қилич ярақлаб,
Юлдуздайин чарақлаб,
Қизни сўйиб кетдилар,
Кўксин ўйиб кетдилар,
Ташлаб булоқ бошига.
Қайтишди эл қошига,
Ибрат қилиб барчага.
Шунда сув жўшиб чунон
Қайнабди хўп ўша он.
Гўё кўтариб фарёд,
Кимдир гўё солар дод:
Йигит эшитиб буни
Чопибди ўша куни.
Айғирбулоқ бўйига,
Ҳеч иш қилмай уйига.
Сувга ўзин отибди,
Унда мангу қотибди!
Шу-шу унда икки жон,
Икки мушфиқ қахрамон,
Тошгулга айланибди,
Тилларда сўйланибди.

Шуни ўйласам ҳар гал,
Қалбимда ишқ муфассал,
Тошади денгиз мисол,
Мени қийнар бир савол:
Нахотки шу рост бўлса?
Ишқ дея одам ўлса?

Эҳтимол бу ривоят,
Тўқилгандир зўр ғоят?
Аммо ишонмоқ даркор,
Бунда буюк ҳикмат бор.
Инсонни инсон қилган,
Ишқу муҳаббат экан!
Мардларни кўриб буткул,
Халқни этмоқ учун қул,
Вахшийликлар мўл бўлган.
Кўз ёшлардан кўл бўлган.
Ўшандай Айғирбулоқ,
Шу сўзларга яқинроқ,
Дил уйин кезиб Маннон
Ёздим сиз учун дoston.

Маннон Рўзмат
(Ўразматов Маннон)

ГУЛДУРСУН
шеърлар

Муҳаррир: Фахриддин ҲАЙИТ
Тех. муҳаррир *Т. Харитонов*
Рассом *А. Фозилов*
Бадий муҳаррир *О. Фозилов*
Мусахҳиҳ *Н. Умарова*
Компьютерда саҳифаловчи: *Н. Бегматова*

Босишга рухсат этилди 03.06.07.

Қоғоз бичими 84S108¹/32. BalticaUz гарнитурда офсет
узулида босилди. Шартли б.т. 10.08. Нашр т. 4,60.
1000 нусхада чоп этилди. Баҳоси шартнома асосида. Буюртма №
07-11.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги
«O‘zbekiston» нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Рўзмат Маннон

Гулдурсун: Шеърлар, ғазаллар, дostonлар. (Маннон
Рўзматов). -Т.: «O‘zbekiston» нашриёт-матбаа ижодий уйи.
-2007, -192-б.

ББК 84(5У)6

ISBN 978-9943-01-112-0